

YAZI-YORUM

18. Sayı

Kültür Sanat Ve Edebiyat Dergisi

YAZI-YORUMDAKİLER

Hatice Hamarat
Stefan Zweig Savaşların Gölgesinde

Fırat Işıkgil
Zweig'la Gerçek Sevgiye Yolculuk

İlknur Demir
Bir Çöküşün Öyküsü

Sevde Gül Kocalar
Bilinmeyen Bir Kadının Öyküsü

Achilles Valentin
Amok Koşucusu Üstüne Bir Deneme

Mikro Öykü

Ömer Kaya | Yansıma

Hicret Birlik | Yansıma

Cansu Selçuk Çağlar | Yola Çıkamayan

ÖYKÜ

Büşra Canbaz | Enkaz

Elif Kaymazlı | Aynalara Kendini Saklayan Zaman

Emre Erbatur | Melek

Neslihan Yiğitler | Kara

Aslı Kaprol | Ölüm Dile Gelince

Yüksel Bulut | Eski Sevgilim Bir Komünist

Emre Erbatur | Durakta

KİTAP & FİLM İNCELEME

Nur Yüksel Bulut

Bayan Peregrine'in Tuhaf Çocukları

Otomatik Portakal | Kitap İnceleme

ANLATI

Beyza Büşra Erol | Ömür Hanım

Hande Çiğdemoğlu | Dönüş

ŞİİR

Yıldıray Karasu | Dragana

Ayşe Nur Öztürk | Yıldızlar Benim Ordularım

Bilge Soyer | Kömür

ÇİZER

Şara Nur Yaşar

RÖPORTAJ

Ahmet Büke
Ertan Meyan

A close-up portrait of a woman with long, wavy, light brown hair, looking slightly to the right with a gentle smile. She is wearing bright pink lipstick and large, dark, circular earrings. The background is a dark, textured wall.

Hatice Hamarat

STEFAN ZWEIG; SAVAŞLARIN GÖLGESİNDE

Stefan Zweig, 28 Kasım 1881'de Viyana'da dünyaya geldi. Annesi İtalyan yahudisi Ida Bretaver, babası ise sanayici Moritz Zweig idi. Oldukça varlıklı bir ailede büyüyen yazar, küçük yaşlardan itibaren babasının yönlendirmesi ile eğitimler aldı. Farklı dillere yatkınlığı çok fazlaydı bu sebeple dil eğitimine de devam etti. Lise yıllarında Alman şair Rainer Maria Rilke şiirleri ile tanıştı. Onu çok etkileyen bu şair ile şiir yazmaya başladı. Viyana ve Berlin Üniversiteleri'nde felsefe eğitimi aldı. Zweig için dünya araştırılacak hayatlar ve öykülerle doluydu bu sebeple uzun bir yolculuğa çıktı. Dünyanın pek çok ülkesine yaptığı bu yolculuklar onun yazın hayatına büyük katkı sağladı. Ülkesine geri dönmeye karar verdiğinde ise onu savaş ortamı beklemekteydi. Ülkesini seven bir yurttaş olarak orduya katıldı. Ancak savaş karşıtı düşüncelerini pasif te olsa her seferinde dile getiriyordu. Savaş karşıtı tavrını "Babil Kulesi" ve "Zorlama" eserlerinde işledi.

Zweig, Salzburg'da yaşadığı sırada önemli pek çok yazarla tanıştı ve dostluklar kurdu. James Joyce, Paul Valery, Thomas Mann bunlardan bazılarıydı ve onun yazın hayatı boyunca da kalemine büyük katkısı olacak yazarlardı. 1928 yılında Lev Tolstoy'un yüzüncü doğum günü kutlamalarına katıldı. 1937'de savaşın gölgesinde yaşanan hayatı onu zorladıkça o evliliğini de bitime kararı aldı. Portekiz'e gitmeye karar verdi.

“Dünya Fikir Mimarları” serisini yazmaya başladı. Avrupa kültürüne yön veren şahsiyetlerin biyografilerini kaleme aldı. Zweig’dan okunan bir biyografi şahsın kendisiyle sohbet etmekten farksızdı. Bu sebeple biyografi ustası olarak ta anılmaya başlandı. İngiliz vatandaşlığına geçme isteği reddedildi üstelik pasaportuna “yabancı düşman” damgası yemesi ile savaşın buhranı ile yaşadığı hayatı kâbusa dönüştü. Freud ile yaptıkları bir buluşma esnasında ressam Salvador Dali’de oradaydı. Stefan, bu olayı yıllar sonra şöyle anlatacaktı:

“Ben ustayla konuşurken Dali’de onun resmini çizmişti. Ama ben bu resmi Freud’a göstermeye hiçbir zaman cesaret edemedim. Çünkü Freud’un sonunun yakın olduğunu gören Dali, onun içindeki ölüyü resmetmişti.”

1939’da “Sabırsız Yürek” adlı romanını yayımladı. Aynı yıl yardımcısı olan Charlotte Altmann ile evlendi. Her gittiği yerde yabancı hisseden ve aidiyet duygusunu yakalayamayan Zweig, eşiyle Brezilya’ya yerleşmeye karar verdi. Bu ülkeyi sevmiştir. Onu bağrına basan Brezilya’ya ölmeden önce bıraktığı mektupta da methiyeler düzecekti. Ünlü “Satranç” kitabını burada yazdı. Savaş atmosferi ve umutsuzluk yılları ile sarmalanmış bu roman aslında kendi hayatından büyük kesitler taşımaktaydı. Bir arkadaşına yazdığı mektupta içine düştüğü hâl ve vaziyeti şöyle ifade etmişti;

“Bir nefretin çift taraflı ağırlığı ile yere serilmiş durumdayım. Savaşa neden olan Almanya’ya duyduğum nefret ve savaşın galibi olan Avusturya’daki Yahudilere duyduğum nefret, benim gibi insanları yok edecek. Yaşamak için birazcık hava bile bırakmayacaklar. Peki, nereye kaçmalı? Dünya bize kapılarını kapatacak. Bense yabancı ve düşman olarak görüleceğim bir devletin tutsaklığında yaşamayı reddediyorum.” Sözlerinden de anlaşılacağı gibi İngiltere sınırları içerisindeyken başlayan ve onu sinsice ilerleyerek yok eden ait olamama ve hor görülme düşüncesi, onu yok etmeye başlamıştı bile.

Avrupa’nın içine düştüğü durumdan duyduğu üzüntü onu umutsuzluğa sürüklemişti. 22 Şubat 1942’de Rio De Janerio’daki festivalini eşi Lotte ile izledikten sonra evlerine dönerek yaşamlarına son verme kararı aldılar, ilaç içerek hayatlarına son verdiler. Kapılarının uzun süre açılmaması üzere telaşlanan ev çalışanları polise haber verdiler. Eşi ile birlikte yataklarında birbirlerine sarılmış vaziyette bulunan yazar, dönemin en ileri giren aydınlarından olmayı başararak intihar etmişti. Yanlarında ise itina ile zarflanmış mektuplar bulundu. Savaşların gölgesinde geçen hayatına onlarca tiyatro oyunu, roman, biyografi sığdıran yazar her şeyden vazgeçmeden önce mektubuna şunları yazmıştı.

“Dostlarımı selamlıyorum. Hepsi uzun gecenin sonundaki şafak kızılığını görsünler. Daha sabırsız olan ben, önden gidiyorum.”

İlknur Demir

Stefan Zweig / Bir Çöküşün Öyküsü

Hırs ve yalnızlık, gibi konuların, ustaca işlendiği Stefan Zweig' in bu uzun öyküsünde, XV. Louis zamanında, Fransız sarayındaki en gözde kadınlardan biri olan Madame de Prie' nin, saraydan sürgüne uzanan, yolculuğuna eşlik ediyoruz.

Madame de Prie, kendisine kral tarafından verilen iktidar gücünün sarhoşluğuyla, çevresindeki insanları oyuncak olarak görmeye alışmış biri. Elindeki gücü, çevresindeki insanların yok oluşları için tüketen ve sarayın ona sunduğu imkânları hesapsızca harcayan bu kadın, hırsın, yalanın, acımasızlığın ve yalnızlığın ortasında, mutluluğu aristokrasinin ona sunduğu güçte bulduğunu zannederken aynı aristokrasi, onun yerine başkasını koymuş ve hakkındaki kararı çoktan vermişti. Devletin bütçesini sarsan ve halkı kızdıran bu kadın için kralın ona vereceği ceza belliydi. Sürgün.

Öykü "Kıskançlığın, kinin, yalanın olmadığı bir yaşam yaşamaya değmezdi," diyen Madam de Prie' nin öyküsü olsa da, alt metinde, bu debdebeli yaşantıyı sürdüren aristokrasinin, Fransız İhtilalinin zeminini nasıl hazırladığını göstermesi açısından da önemli. Zweig, Fransa' da bin yedi yüzlü yılların sonunu Madam de Prie' nin kişiliğinden yola çıkarak anlatıyor.

Öykünün kahramanı, kral tarafından Normandiya' ya sürgün edilene kadar bir hiç olduğunu fark etmeyen bir zavallı belki de. Bu hiçliği kabul edemeyen ve kendine aksini ispat etmeye çalışan bu kadın, ıssızlığın ortasında debelenip duracak, debelendikçe ruhsal kurtuluşundan uzaklaşacaktır.

Madame de Prie için ıssızlığın ne anlama geldiğini, olağanüstü diliyle Zweig, şu cümlelerle yazıya döküyor.

“Issızlık bütün odalarda hain bir hayvan gibi oturmaktaydı, kimsenin buralara girmediği yıllar içinde semirmişti ve kadın hayvanın üzerine atılmasından korktu.”

Sürgüne gönderildiği Normandiya’ da, onun elinde oyuncak olacak, ne bir aristokrat nede kendisine eşlik edecek bir âşığı vardı artık. Bir köylü delikanlısından başka, yatağını paylaşacak kimsede yoktu. Her zamanki gibi hırslarının kurbanı olacak ve eline geçen bu son oyuncuğu da parçalayıp, sonun başlangıcına doğru sürüklenecekti.

Madame de Prie’ nin sürgündeki oyuncuğu olan, köyün papazının yeğeni, öykünün satır aralarında, en az Madame de Prie kadar psikolojisi özenle işlenmiş bir karakter olarak çıkıyor karşımıza. Köyün imkânsızlığından kurtulmaya çalışan ve hayatının geri kalanını Paris’ te geçirmek isteyen bu delikanlı, amaçlarını gerçekleştirmek için gönüllü kurbanlığı seçen biri. Kurban olmanın değil ama bu kurbanlığın sonunda amaçlarına ulaşamamanın öfkesi ile vahşileşen sıradan bir insan. Öykü boyunca Madame de Prie’ nin geçmişinde kalan insanlarla çatışması bir yana, öykünün gerçek çatışması, papazın yeğeni ile olan diyaloglarla karşımıza çıkıyor. Gerçek yalnızlık sürgüne gönderildiğimizde mi başlar yoksa aynada kendi suretimizi gördüğümüz an mı? Gerçeklerle yüzleşmemek için aynaları kırmak, kişinin kendi çirkin, korkunç görüntüsünden kurtulması için yeterli midir? Ayna kırılmıştır ve o ana kadar her söylediğimizi onaylayan o en ateşli savunucumuz o şarlatanda terk etmiştir bizi. Kendine dost olamayan insanın, çaresizliği ile yüz yüze kalmışızdır.

Kitabın ana fikrini, gücü elinde bulunduran insanların alıştığı ortamlardan, başka bir güç tarafından koparılması sonucunda girdiği bunalımlar oluşturuyor. Değişen hayat şartlarında kendine yeni bir rota belirleyemeyen bu insanlar düştükleri bataklıklarda debelenip durdukça çöküşe doğru hızla yol alıyorlar. Çöküş sadece aristokrat hayatın içinde yaşayanların sorunu değil elbette. Egoları nedeniyle, etrafındaki herkesin ve her şeyin hâkimi olmak isteyen insanoğlunun toslayacağı bir duvar elbette olacaktır.

Çöküşünü hızlandıran sebeplerin en başında da, insanın kendini en güçlü zannettiği yanlarının, aslında onu en çok zayıflatan etken olduğunu anlayamaması geliyor.

Zweig, yaptığı psikolojik tahlillerle Madame de Prie’ nin ve öykü boyunca etkileşimde bulunduğu diğer karakterlerin değişen duygu durumlarını başarıyla okura iletiyor.

Madame de Prie, Voltaire' nin yazdığı tiyatro eserini, aşağıdaki dizelerle ithaf ettiği aristokrat bir kadın. Zweig' in kaleme aldığı, çöküş öyküsü ise bu kadının gerçek hayat hikâyesi. Kendisine söylenen her güzel sözün sarhoşluğu ile daha da büyüdüğünü zanneden gösterişin ve maskelerin yok ettiği bir kadın olan Madam Prie, Voltaire' in yazdığı bu satırlardaki alayı ancak hiçliğin ortasına düştüğünde anlayabiliyor.

Siz ki güzelliğin sahibisiniz
Kibirli ve işveli olmaksızın
Ve sonsuz canlılığın
Boşboğazlıktan hiç nasibini almaksızın
Tanrıların doğuştan bunca zeka bahşettiği siz
Hakkaniyetli, iyiliksever bir ruh,
Önemli meselelerde aklı başında
Değersiz şeylerde de cezbedici.

Varoluşunu, kin ve yalan üzerine kuran Madame de Prie gibiler, bu öyküyü dikkatle okumalı ve öykünün anlatıcısının sesine kulak vermeli. “İnsanlık tarihi davetsiz misafirleri sevmezdi; kahramanlarını kendi seçer, ne kadar usandırıcı bir çabaya girerlerse girsinler hakkı olmayanları acımasızca geri çevirirdi; talihin ilerlemekte olan arabasından bir kez düşen kişi, arabaya bir daha yetişemezdi.”

Zweig, tek bir insanın diğeri için neler ifade edeceğini hiç bilemeyecek bir kadın, Bourben Dükü' nün metresi, Madame de Prie' nin gerçek hayat hikâyesini, henüz dünyanın savaşın ve ırkçılığın en şiddetlisi ile tanışmadığı 1910 yılında kaleme almış.

Birinci ve ikinci dünya savaşları, Zweig' in hayatını derinden etkileyen en önemli olaylar. Yaşadığı yeri terk etmek zorunda kalan ve Nazilerce kitapları yakılan, cephede bulunduğu dönem içinde savaşın gerçek yüzüyle karşılaşan yazar, savaş karşıtı tavrını, ötekileştirmenin, nefretin ve öfkenin acıttığı ruhunun sancılarını dindirememesi sonucunda, zamanını kendisinin belirlediği ölümüne kadar sürdürüyor. Fakat, Zweig' in ölümü dünyanın yaralarına merhem olmadığı gibi, bu kötücül düşünceliler, çeşitli şekillerde aramızda dolaşmaya devam ediyor.

Söyleşi | Ahmet Buke

Öyküye başlama serüveninizden bahseder misiniz?

Çocukluğumdan beri iyi okur oldum. Ama yazmaya geç başladığımı düşünüyorum. Daha gençken yazdığım ve ortalığa çıkarmadığım kötü şiirleri saymazsak ilk öykülerimi 30'lu yaşlarımda yazdım. Polisiye öykülerin paylaşıldığı internet siteleri için birkaç öykü yazmıştım. Sonra yazdığım iki öyküyü Adam Öykü ve E Edebiyat Dergisi'ne yolladım. Edebiyat dünyasından tanıdığım hemen kimse yoktu. Dolayısıyla dergilere yollamadan önce kimseye okutamamıştım yazdıklarımı. İki öykü de bahsettiğim dergilerde arka arkaya yayımlandı. Bunu hiç beklemiyordum açıkçası. Galiba bu durum beni heveslendirdi ve başka öyküler de yazmaya başladım.

Parlak bulduğunuz , kendi matematiğini kurduğunu düşündüğünüz öykücüler kimler?

Ben Sait Faik'in sandalından yetiştiğimi düşünüyorum. Sevim Burak, Vüs'at O. Bener, Haldun Taner, Memduh Şevket Esandal dönüp dönüp okuduğum öykücülerdir.

Öykünün edebiyatta ulaştığı noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türk Edebiyatının güçlü bir öykü damarı var. Özellikle genç yazarlar giderek artan oranda öyküye heves ediyorlar ve başarılı örnekler veriyorlar. Genç bir damar gelecek için en iyi garantidir. Sorun neredeyse okurdan çok yazarın olmasında biraz da. Edebiyatın genel sorunu öykü de var maalesef.

İyi öyküyü nasıl tanımlarsınız?

Bunun dört başı mamur bir tanımı yok sanırım. Örneğin beni öykü yazmaya heveslendiren öyküler iyidir benim için.

Öyküde deneysellik tartışılan bir konu, öykü yazarken biçim denemelerine başvuruyor musunuz?

Daha gençken denemiştim.

Fırat Işıkgil

Zweig'la Gerçek Sevgiye Yolculuk

Olağanüstü Bir Gece, Stefan Zweig'in uzun öykü türündeki eseridir. Kitap boyunca bir subayın başından geçen olayları anlattığı notlarını okuruz. Zweig kitabın hemen başında eserin yazılış hikayesini de okurla paylaşır. Buna göre sözünü ettiğimiz subay ölümünden yaklaşık bir yıl önce kendi deyimi ile olağanüstü bir gece yaşamış ve sonrasında tüm yaşananları notlar halinde kaleme almıştır. Ailesi onun ölümünden sonra yazdıklarını bulur. Yazılanların sadece edebi bir kurgu olduğunu düşünüp incelemesi için Zweig'a verirler. Zweig ise onların aksine yazılanların bir kurgu olduğunu kabul etmez. Aksine hepsinin gerçek olduğuna inanır ve yayınlamaya değer bulur.

Notlarda söz konusu subay kendi özüne olan içsel yolculuğunu anlatır. Hayatta sahip olduklarını kendine yük etmeden taşımayı öğrendiği bir yolculuktur bu. Asıl sahip olduğu değerlerin kendi ruhu ve yaradılışı olduğunu keşfeder. Uğradığı her durakta adeta kendi içinde gömülü hazineler bulur ve çok mutlu olur. Ayrıca yolculuğun sonunda geldiği noktadan da son derece hoşnuttur. Gecenin sonunda yeniden yaşamaya başladığını hisseder. Adeta yeniden doğmuştur. Tüm bu güzellikler geceyi onun için olağanüstü hale getirmiştir. Kitap boyunca son derece baskın olan iç konuşma ile anlatım tekniği sayesinde bizler de bu sihirli yolculuğun birinci ağızdan tanığı oluruz. Zweig, adeta huzurun dış odaklı bir kavram yerine iç odaklı bir kavram olduğunu bağıra çağıra anlatmaya çalışmaktadır bize. Bir başka deyişle bizler kendi huzurumuzun hatta mutluluğumuzun başlıca sorumlusuyuzdur.

Carl Gustave Yung'un da söylediği gibi "Hayatta en acıklı şey, bir insanın, problemlerinin kendisinden kaynaklandığını görememesidir..." Konumuz olan eser Yung'un bu görüşüne ikna olmamız için güzel bir fırsat.

Temel olarak üç amaç için yaşarız; birincisi soyun devamlılığını sağlamaktır. Sağlıklı bireyler olmayı, üremeyi ve kendi soylarının devamını sağlayacak yeni sağlıklı bireyleri hayata kazandırmayı hedefleriz. İkinci amacımız hayatta kalmaktır. Bunun için gerekli fiziksel koşulları elde etmek için mücadele ederiz. Üçüncü amacımız ise var olmaktır. İlk iki amaç daha fiziksel olup maddi varlığımızı devam ettirmeye yönelik iken, üçüncü amacımız tinseldir. Var olduğumuzu hissetmemiz ise diğer insanlarla olan ilişkilerimize bağlı olduğu kadar kendimizle olan ilişkimize de bağlantıdır. Erich Fromm'a göre var oluş probleminin çözümü sevgidir. İnsan kendisine verilen sevgiyi tükettiği ölçüde değil aksine sevgi üretebildiği ölçüde var olur ve bu sevgiyi paylaşarak kainatla bütünleşir. Fromm'a göre sevgi çeşitlerinden biri de kendimize karşı olan sevgimiz ve inancımızdır. Kendini sevebilen ve kendine ulaşabilen insan çevresini de sevebilir. Böylelikle var oluşunu anlamlandırabilir. Sevgiyi üretmek ve paylaşmak ise bir sanattır ve öğrenilmesi gerekir. Bu tip sevgi kişinin kendisinden başka hiçbir varlığı sevmediği narsizmdeki bencil sevginin tam tersidir ve çoğunlukla ona ulaşmak için içsel bir yolculuğa çıkmamız gerekir. Tıpkı inceleme konumuz olan kitaptaki kahramanımızın çıktığı yolculuk gibi...

28 Kasım 1881 yılında Viyana'da varlıklı bir aileden dünyaya gelen Stefan Zweig köklü bir aileden gelen iyi eğitim almış bir yazardır. Hayatı boyunca çok sayıda öykü, uzun öykü, deneme ve biyografi kaleme almıştır. Almanya'da Nazi faşizmi iktidara geldiğinde savaş karşıtı kitapları yakılır. Yine de yazmaktan vazgeçmez. 1937 yılında ülkesinden ayrılmak zorunda kalır. Yurtdışında olduğu dönemde de eser vermeye devam eder. Konumuz olan kitabını ülkesini terk etmek zorunda kalmadan önceki dönemde kaleme almıştır.

Kitabın hemen hemen tek karakteri diyebileceğimiz subay karakterinin, ömrünün sonuna kadar bolluk içinde yaşamasına yetecek kadar parası vardır. Zengin olmanın yanında soylu, yakışıklı, zarif ve kendi tabiri ile 'genç bir erkeğin tüm doyumlarına sahip' biridir. Görüldüğü üzere kahramanımız bir insanın mutlu olması için gerekli tüm imkanlara sahiptir. Sınırsız para, iyi bir eğitim, soylu bir çevre, sanat farkındalığı, bolca hovardalık... Üstelik çoğu kişinin yaşamak isteyeceği sayısız estetik mutluluk vaat eden, sanatla bütünleşmiş Viyana şehrinde yaşamaktadır. Ne var ki başlangıçta tadına doyamadığı onu çok mutlu eden bu bol çeşnili hayat sonraları ekşir, tatsızlaşır ve onu mutsuz etmeye başlar. Ruhunu giderek kurur. Gündelik zevklerinden uzaklaşır. Giderek kötüleşen süreç zamanla bir var oluş meselesine dönüşür. Notlarında bu durumu şöyle ifade eder:

"Ne var ki kaderin tüm beklentilerimi yerine getirmesi ve benim de bunun ötesinde hiçbir şey talep etmeyişim bir alışkanlık haline geldiğinden bu hal giderek yaşamımda bir heyecan eksikliğine ve cansızlaşmaya yol açtı."

Karakterimiz kendisinde gözlemlediği hissizleşme ve ruhundaki duygusal soğumaya kendisine gelen bir aşk mektubunu okuduktan sonra iyice ikna olur. Mektubu yazan kadın sevgilisidir ve aralarındaki ilişkinin bitmesi gerektiğini, yakında evleneceğini itiraf etmektedir. İlaveten kahramanımızdan intihar etmemesini ve onu bağışlamasını ister. Kahramanımızda ise üzölmek bir yana en ufak bir duygu kıpırtısı bile oluşmaz, kırgınlık hissetmez.

Yolculuğu tam bu noktada başlar. Olağanüstü geceyi yaşayacağı 1913 yılının 7 Haziran gününün öğleden sonrasında bir fayton kiralar. At yarışlarına gider. Hiç alışık olmadığı biçimde davranmaya, önceki hayatında hiç yapmadığı bazı şeyleri yapmaya başlar.

Kendine ulaşıp, evrenle bütünleşme süreci artık başlamıştır ve buna sebep olan şey yaşamın rutinini bozmasıdır. Kendi tabiri ile çiçeklenmeye başlamıştır. Hislerini şöyle aktarır:

“Yıllar sonra ilk kez o dakikalarda yeniden gerçek anlamda yaşadığımı, duygularımın felçleşmiş, ama henüz ölmemiş olduklarını, tutkunun o sıcak kaynağının herşeye rağmen kayıtsızlığımın pas tutmuş yüzeyinin altında bir yerlerde gizlice akmayı sürdürmüş olduğunu hissettim...”

Faytondan indikten sonra şehrin içinde gezinmeye devam eder. Artık yavaş yavaş akşam olmaktadır ve olağanüstü yolculuğunun zirvesi olan geceye doğru hızla ilerlemektedir. O güne kadar her zaman önceliği kendine vermiş olan, diğer insanların kainatta edindikleri yeri algılamadan ve onları duyumsamadan yaşayan karakterimiz, içsel yolculuğunun bu safhasında kendinden çıkmayı başarır. Algılarını sonuna kadar açar. Çevresini farklı biçimde duyumsamaya ve bir anlamda bütünleşmeye başlar. Kitabın bu bölümünde karakterin hissettikleri yine Erich Fromm’un ifadeleri ile paralellikler içerir. Keza Sevme Sanatı isimli eserinde Erich Fromm insanın kendisini sevmesi ile etrafında olan biteni algılaması, kabul etmesi ve sevmesi arasında mutlak bir ilişki olduğunu ifade eder. Ona göre var oluşu gerçekleştirmenin yollarından biri de kişinin bencilliğinden kurtulup dünyayı ve evreni böylesiliği ile kabul etmesidir. Kahramanımız bu hislerini şu sözlerle okuyucuya ifade eder:

“Kendi aymazlığımdan kurtulduktan sonra birden başkalarının yaşamlarını da hissetmeye başlamıştım...”

İlerleyen sayfalarda kahramanımız içsel yolculuğundaki basamakları tırmanmaya devam eder. Tırmandıkça, dışarıdan bakıldığında son derece sıradan olan bu gece onun için giderek olağanüstü hale gelir. O güne kadar kendi gündelik zevklerine odaklanmış ve kendisini çevreden izole etmiştir. Bunun farkına varır. Subayın ulaştığı olduğu bu farkındalık seviyesi aynı zamanda kendini hapsediği zindandan çıkması anlamına da gelir. Eserin bir yerinde kendisinin bir zindanda olduğunu itiraf da eder ayrıca. İranlı filozof Ali Şeriati insanların kendini hapsediği dört zindandan bahsettiği kitabında zindanlardan birinin kişinin kendisi olduğunu vurgular. Ve Erich Fromm’un ifadelerine benzer ifadeler ile kişinin kendi zindanından çıkışının ancak çevresini duyumsaması ve bencil narsistik eğilimlerden kurtulmasına bağlı olduğunu ifade eder. Kahramanımız da o güne kadar önceliği hep kendine vermiş, gündelik zevklerle yaşamış ve bir anlamda kendisini narsistçe sevmiştir. Bunların farkına varıp cebindeki tüm paraları çevresindeki insanlara rastgele dağıtması, hatta kitabın sonlarına doğru ölümden korkmadığını ifade etmesi Şeriati’nin kitabındaki “İsar” kavramıyla benzer. İsar etmek demek, bir kişinin çevresindeki insanların menfaatlerini, kendi menfaatlerinden daha fazla önemsemesi demektir. Şeriati’ye göre kişi ancak isar ederek insan kimliği kazanır.

İçinde bulunduğumuz yüzyıl, insanlığın tarihsel sergüzeşti içinde belki de tüketimin ve satınalmanın en fazla olduğu dönem. Çoğu mutluluk ve doyum bir şeye sahip olma üzerinden açıklanıyor. Eğitim sistemi büyük ölçüde iyi bir meslek edinme, statü sahibi olma ve maddi güce ulaşma üzerine kurulu, ya da eninde sonunda bu amaçlara hizmet edecek olan yerleştirme sınavlarına yönelik bir çalışma halini alıyor. Yüzyılımıza içeriden baktığımızda böyle olması da son derece normal çünkü bize mutluluk ve doyum getireceğine inandığımız nesnelere sahip olmak için de çoğunlukla maddi imkanlarımızın olması gerekiyor. Biz de mecburen maddi imkanları elde etmek için sürekli çalışan modern kölelere dönüşüyoruz bir anlamda. Giderek tüketim nesnelere yoğunlaştığımızdan sanat, felsefe, estetik hatta bilim gibi var oluş problemlerine alternatif olacak entelektüel uğraşlardan uzak kalıyoruz. Bir anlamda yalnızlığımız artıyor, tüketime daha çok yöneliyoruz. Başka bir deyişle kendi özümüzden uzaklaşıyoruz. Ne var ki satın aldığımız ya da elde ettiğimiz bir çok şey dış odaklı sevinçler yaratıyor. Aldıklarımızın arasına kuşkusuz sevgiyi de katabiliriz. Tabii ki bize sevgi veren yakın insanlara sahip olmalıyız. Ne var ki Erich Fromm kişinin karşıdan sevgi alarak ancak bir yere kadar mutlu olabileceğini savunur. Var oluşu gerçekleştirmek ve bir anlamda içsel huzura kavuşmak için sahip olmamız gereken öncelikle kendimizdir. Kendimizi elde etmemizin ve dolayısıyla sevmemizin tek yolu da içsel huzurumuzu bulmamızı ve var oluş sancısını gidermemizi sağlayacak etkenleri dış odaklı olanlardan iç odaklı olanlara çevirmemizdir. Bu ancak kitaptaki kahramanımız gibi içsel bir yolculuğa çıkmakla mümkün olur. Kitabın son cümlesi de eserde anlatılmak istenen bu ana fikri özetler nitelikte: “Bir kez kendini bulmuş kişinin bu yeryüzünde yitirecek bir şeyi yoktur artık. Ve bir kez içindeki insanı anlamış olan bütün insanları anlar.”

Söyleşi | Ertan Meyan

Paylarına kötü babalar, kötü öğretmenler, kötü kadınlar düşmüş olan, tadı ekşimiş, önsevişmesiz çocukların romanını yazdınız. Bu fikir aklınıza ilk kez ne zaman geldi. Kitabın yazılış sürecinden bahsedebilir misiniz?

Aslına bakarsanız bir roman fikri olarak doğmadı *Önsevişmesiz Çocuklar*. Daha öncesinde yazdığım birkaç öykü vardı. Belli bir süre dinlendirdikten sonra üzerlerinde çalışmak için geri döndüğümde öykü kahramanları arasında benzerlikler olduğunu fark ettim. Hemen hepsi savrulmuş, korunaksız, yollarını el yordamıyla bulmak zorunda olan karakterlerdi. Bunun yanında öyküler arasında geçişkenlikler de vardı. E öykülerde dallanma potansiyeli de görünce neden olmasın dedim.

Yarattığınız anti-kahramanların ceplerinde hiç paraları yok. Üniversitede okuyorlar ve yaşamın güçlükleri ile mücadele ediyorlar. Ancak her şeye rağmen sevgi üretebilen erdem sahibi insanlar. Zor günlerde birbirlerinin yanındalar ve işler ciddiye bindiğinde sırt sırta veriyorlar. Bunları göz önüne aldığımızda onların bir yönüyle 'zengin' olduklarını ya da en azından fakir olmadıklarını söyleyebilir miyiz?

Söyleyebiliriz elbette. Yoksulluk ya da yoksunluğun hayatı zorlaştırmanın yanında eğitici bir yönü olduğunu kabul etmek gerek. Bu anlamda kahramanlarımızın hayatta kalma/tutunma reflekslerinin görece kuvvetli olduğunu, zorluklara karşı güçlü bir bağışıklığa sahip olduklarını söyleyebiliriz.

Kötü deneyimlerine rağmen başkarakter kitabın sonunda bir kitap yazıyor. Bu yönüyle okura nasıl bir mesaj vermek istediniz?

Mesaj vermekten ziyade bir zorunluluk haliydi bu. Kerem, varoluşuna dayanak arayan bir karakter. Yaşamayı, bunu düşünsel anlamda söylüyorum, ancak ortaya bir ürün koymasıyla mümkündü. Zaten onun yazdığı kitabı okuyoruz. Aksi halde bahsetmemize değmezdi, değil mi?

Kitap "Kerem" karakterinin bakış açısı ile yazılmış. Kerem zaman zaman okuyucuya hitap ediyor ve kitabın samimi diline katkı yapıyor. Bu anlatımı tercih etmeniz size başka hangi avantajları sağlayacağını düşündünüz?

Söylediğiniz gibi ben anlatıcısının en önemli avantajı sahiciliği. Ancak salt sahicilik, bir hikâyede bakış açısını belirlemede yeterli şart değil. Daha bütüncül bakmak zorundasınız. Elimde bir hikâyeye vardı. Doğal olarak artıları, eksileriyle kim, hangi mesafeden anlatılırsa hikâyenin amacına daha iyi hizmet eder diye düşündüm. Bunun yanında romanın otobiyografik unsurlar taşıması yazar olarak hikâyede her an gözükmem riskini de beraberinde getiriyordu. Bu anlamda ben anlatıcı bakış açısı bana kendimi hikâyede daha rahat saklama olanağı sağladı diyebilirim.

Baş karakter Kerem de sizin gibi Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde okuyor ve Önsevişmesiz Çocuklar kitabının yazarı. Kitap için otobiyografik ifadesini kullanabilir miyiz? Kerem karakteri ne kadar sizsiniz?

Hayatımı yazdım, roman oldu, demeyi çok isterdim ama değil. Romanda kendi yaşantımdan kesitler, izler var elbette ancak bunlar bir kurmaca düzlemine oturtulduğunda ister istemez değişikliklere uğrar. Yaşantınız size malzeme sunar, siz de o malzemeyi işleyip hayalinizdeki yapıyı inşa edersiniz. Kimi yazar, fantastik eserlerde olduğu gibi bahsettiğim malzemeyle fazlaca oynamayı sever, onu bambaşka formlara sokar. Ben görece daha basit dokunuşlar yaptım. Bu bağlamda roman için, otobiyografik demekten ziyade otobiyografik unsurlar taşıyor, demek daha doğru olur, sanırım. Umarım sorunuzu cevaplayabilmişimdir.

Kitabınızı çöpten bir heykele benzetiyorsunuz. Heykelinizi yaparken böyle bir hammadde kullanma fikri nasıl oluştu?

Emin değilim ama siz sorunca aklıma geldi, dedektiflik filmlerinden esinlenmiş olabilirim. Şu sahneyi hepimiz biliriz. Biri ortadan kaybolur, hemen ardından eve polisler gelir, etrafa göz atar ve olmazsa olmaz kayıp kişinin çöplerini karıştırır. Kişinin arkasında bıraktığı her çöp yaşamına dair önemli bir ipucu konumundadır artık. Anılarımız da öyle değil mi? Ne'liğimize dair her soruya anılarımızı/yapıp ettiklerimizi referans göstererek cevap vermeye çalışırız. Kitap da tam olarak bu fikir üzere ilerliyor. Tabii çöplerinizden bir heykel yapmak istiyorsanız işe yarar olanları ayıklamanız gerekiyor, aksi halde çöp yığını gibi de görünebilirsiniz.

Kitap kimi zaman kahkahalarla güldürüyor ayrıca bazı yerlerinde Erzurum yöresinin ağzını kullanmışsınız. Anlatıyı zenginleştiren bu tip ilaveler için özel bir çalışma yaptınız mı?

Diyalogları kurarken Erzurumlu bir arkadaşımın fikrini aldım sadece. Bunun dışında, öyle özel bir çalışmam olmadı. Erzurum'da okuduğumdan az çok yöre ağzını biliyorum.

Günlük yaşamda da bu şekilde esprili misiniz?

Samimi dost sohbetlerinde biraz. Yoksa kendini tanımla deseniz, esprili biri olduğumu söylemek aklımın ucundan geçmez. Hatta fazlasıyla içe kapanık olduğumu söyleyebilirim.

Kitabınızda “Hikayemi okuyup beni de aramak isteyenler çıkabilir belki, kim bilir?” şeklinde bir ifade var. Gerçi bu soruyu sorarak başka bir eseri işaret ediyorsunuz. Yine de sormak istiyorum. Sizi arayan oldu mu?

Bir kişi. İnanabiliyor musunuz? Kitap yazıp üstüne bir de bu notu düşüyorsunuz ve sizi sadece bir kişi arıyor. Neyse ki hayal kırıklığı hafifletecek bir nedenim var. Bahsettiğiniz cümle italik yazılmasından da anlaşılacağı üzere alıntı. Yazar, bundan başkarakterini kast ediyorum, kitapta ismini vermek istemese de yukarıdaki cümleyi alıntıyla olarak Çavdar Tarlasında Çocuklar romanını işaret ediyor. Yine de üzerine alınıp aramak isteyen olursa mutluluk duyarım.

Orhan Veli ve Atilla İlhan gibi şairlere atıflar yapılmış kitapta. Şiirle aranınız nasıl?

Edebiyatla uğraşıyorsanız şiirle aranınızın kötü olması mümkün mü? Hatta bir ara her yurdum insanı gibi ben de şiir yazmaya yeltendim. Neyse ki ısrarcı olmadım. Keyif alarak okuduğum birçok şair var, neme lazım.

Kitapta yer yer geri dönüşler var. ‘Balerin’ isimli öykünüzde de etkili geri dönüşler olduğunu görüyoruz. Geri dönüşün anlatılara kattıkları ile ilgili ne söylemek istersiniz?

Geri dönüşler, tekdüze akan zamanda kırılmalar yaratarak anlatıda farklı odaklar yaratmanıza, böylece hikâyeye içinde hikâyeye anlatmanıza olanak sağlar. Yanı sıra etkili kullanıldığında karakter bir geçmişe kavuşuyor, kanlı canlı karşınıza dikiliyor. Sinemada ve edebiyatta iyi örnekleri beni daima etkilemiştir. Sanırım bu yüzden anlatılarımda sıkça kullanıyorum.

Ertan Meyan edebiyatı nasıl tanımlar?

İnsanı anlama ve anlatma gayreti, diye tanımlayabilirim. Belli bir yaşa kadar edebiyattan çok politik yazılara ilgi gösterdim. O dönemlerimi düşünüyorum. Benim için her şey netti, kim iyi, kim kötü belliydi, doğru ve yanlışın sınırları belirgin çizgilerle ayrılmıştı. Steinbeck'in Al Midilli'sini okuduktan sonra ne kadar sarsıldığımı hatırlıyorum. Benden seksen yıl önce dünyanın öbür ucunda doğmuş, dili, dini, kültürü farklı bir adam bana en yakınımış gibi görünmüştü. Hâlâ öyle hissediyorum. Onu anlıyor, aynı acıyı ben de çekiyordum. Sonrasında edebiyata daha fazla zaman ayırmaya başladım. Okudukça çevrenin zihnime kazıdığı sınır çizgilerinden yavaş yavaş kurtulmaya başladım. Bugün artık o keskin hatlara, köşeli fikirlere sahip değilim. Sorsanız, hiçbir şeyden emin değilim. İyi ne, kötü ne, doğru ne, yanlış ne bilmiyorum. Edebiyat esasında size bir şey öğretmiyor, tersine sizi öğrendiklerinizden şüpheye düşürüyor. Anlama, devamlı bir tartışma halidir edebiyat da. Edebiyatla uğraşanların heybesinde bolca hoşgörü taşıması belki de bundandır.

Siz bir öğretmensiniz. Günümüzde gençlerin edebiyatla olan ilişkisini nasıl buluyorsunuz?

Kendi çevremde, öğrencilerim arasında ilginin çok az olduğunu söyleyebilirim.

Edebiyatı pek ciddiye almıyor gençler. Bunda biz öğretmenlerin de kabahati var tabii. Kitap okumayı sevdiremiyoruz çocuklara. Çoğu zaman müfredatın öngördüğü kitapları dayatıyoruz çocuklara ve doğal olarak çocuklar sıkılıyor. O kadar ki bir daha kitap yüzü açmıyorlar.

Her iki türü de yazan bir isim olarak öykü ve roman yazma sürecinin farklılıklarından kısaca bahseder misiniz?

Temelde iki tür de okuyucuda etki yaratma, zihinsel devinim oluşturma amacı güttüğünden çok da farklı süreçler değil. Tabii romanda öyküye nazaran meraminizi anlatacağınız daha geniş bir alanınız var. Bu da kimi zaman nerede durmanız gerektiğini kestirmenizi zorlaştırabiliyor. Bilirsiniz, çok konuşanın yalan, yanlış ya da boş konuşma olasılığı her zaman daha yüksektir. Bunun yanında roman uzun soluklu bir iş olduğundan daha sık motivasyon problemi yaşıyorsunuz. Öyküyle işiniz çok daha erken biter ancak burada da söz söyleyecek alanınız dardır. Daha konsantre bir tür. Metinde söylediklerinizin arkasına çoğu zaman söylemediklerinizi gizlemek zorundasınız, bu da pek kolay değil açıkçası.

Önsevişmesiz Çocuklar, normal şartlar altında (N.Ş.A) başka bir coğrafyada olsa gülünemeyecek bir dünyayı, tam da bize özgü sıcak, içten bir anlatımla okurun önüne seriyor. Yer Erzurum. Kahramanlar, Erzurum'da üniversite okumak zorunda (!) kalan öğrenciler! Gülecekken burnunuzun direğini sızlatacak, kahkahalar atarken gözyaşlarınızın boşanacağı, milli olmayan yerli bir roman. Aşk, gençliği, eğitim sistemini, düzeni sorgulamıyor Önsevişmesiz Çocuklar; "Buyur buradan yak!" diyor. Gençliğin "memleket"le olan imtihanı, bu imtihanda sınıf geçmenin imkânsızlığı...

Palandöken eteklerinde çocukluklarıyla, en çok da babalarıyla hesaplaşan iki gencin, babalarının yaşamını tekrar etmemek için "Erzurum"la verdikleri dişe diş mücadelede kazanan kim olacak? Erzurum, kızılı erkekli gençliğe nefes aldıracak mı? Bir taşra üniversitesinde kendi dillerini, yollarını bulmaya çalışan kılavuzsuz çocukların büyüme sancıları; ilk sarhoşluk, ilk cinsellik, ilk aşk, parasızlık, arkadaşlık, rekabet, küçük kasaba sıkıntıları...

Ertan Meyan, yarattığı anti-kahramanlarıyla, bu memlekette hayatla baş etmenin zorluklarını, yine de yılmadan, vazgeçmeden ayakta kalma çabası içinde olan "bizler"i anlatıyor:

"Biz önsevişmesiz, çat çat dünyaya gelmiş çocuklarız. Gerçekten bak. Aşk meyvesi falan olduğunu mu düşünüyorsun? Yabani meyveyiz biz dostum. Yağmur yağmış, güneş çıkmışsa ne âlâ, yoksa Allah'a emanet büyümüşüz. Tadımız ekşi bizim, olmamışız. Anlıyor musun? Kötü babalar, kötü öğretmenler, kötü kadınlar düşmüş hep payımıza. İyi çocukların payından arta kalanlar..."

Emre Erbatur

Melek | Öykü

Ahmet annesi ve babasıyla tatile gidiyordu. Üç ay boyunca bir adada kalacaklardı. Yeşim'le Can, Ahmet sıkılmasın diye ona bir köpek yavrusu almışlardı. Dişi köpeğin güzel gözlerine bakan Ahmet fazla düşünmemişti: Melek! Melek olsun adı, demişti, sevinçle. Böylece annesiyle babası adanın keyfini çıkartırken Ahmet'e de Melek arkadaşlık edecekti.

Üç ay, çalışmakla, her sabah kalkıp işe gitmekle geçen kış aylarına nazaran akıl almaz bir hızla geçip gitti. Can sabah tıraş olurken endişeliydi. Aynaya bakıyor, üç ayın nasıl bu kadar hızlı geçtiğini anlayamadığını düşünüyordu. Şaşkındı. Yine şirkete, bilgisayarının başına dönecekti. Yeşim de saçını tararken benzer sıkıntılarla boğuşuyordu. Ofisine döneceğini düşününce kendini birden sanki üç aydır tatil yapmamış gibi yorgun hissetti. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi Ahmet'e Melek'in onlarla birlikte gelemeyeceğini, burada bu adada kalması gerektiğini söylemelilerdi.

Ahmet de anlamamıştı üç ayın nasıl geçtiğini. Esmerleşen kollarıyla artık serpilen Melek'e sarılıyor, koşuyor, oynuyordu. Köpeği olan, olmayan yeni arkadaşlar da edinmişti bu geçen üç ayda. Kavga etmiş, dövülmüş, dövülmüş, hırslanmış, barışmış, affetmiş, öfkelenmiş, öfkelenmiş, kıskanmış ve kıskandırmıştı.

Yeşim'le Can'ın denetiminden uzakta, Melek'le birlikte yazları kurak ve sıcak, kışları ılık ve yağışlı bu adanın ormanlık alanlarında, parklarında, su kenarlarında aslında kendi halinde bir oğlan çocuğu olmadığını keşfetmenin hazzını tatmıştı. Melek'in kulaklarını okşuyor ve az önce birlikte çıktıkları tepeden denize, küçücük görünen evlere, kayıklara, limanın açıklarında daha da minicik görünen yatlarla bakıyordu. Huzurluydu.

Geri döndüğünde üç aydır içine usul usul sızan bu sessiz huzuru yitirecekti. O andan sonra, hüzünlü, sıkıntılı zamanlarında çocuğu serinleten bu huzur pınarı kupkuru kalacaktı. Ağlamıştı, tepinmişti. Can'ın ve Yeşim'in şaşkın bakışları altında öte beriyi yerlere fırlatıp duvarları yumruklamıştı. Melek'i burada bırakmaları mümkün değildi. Melek Ahmet'siz bir hiçti. Ne yapardı bu yabanın ortasında güzel kız. O, yeni arkadaşlar bulur kendine, merak etme sen, diyordu babası. Şehirde ona bakacak ortamımız yok, rezil olur Melek, buradaki gibi ilgilenemeyiz onunla, yazık olur, diyordu Yeşim. Ağlamaktan kızarmış gözleriyle annesiyle babasına bakıyor, hissettiklerini sözlere dökemiyordu henüz, uçsuz bucaksız bir adada yapayalnız hissediyordu kendini, Melek'i de burada bırakacaklardı üstelik. Gözlerini artık tanıyamadığı annesiyle babasından Melek'e çevirdi. Melek hissediyordu. İfadesizdi bakışları. Kadim bir bilgiyle sanki insanların gideceğini biliyordu. İnsan giderdi. İnsanı hayvandan ayıran en önemli özelliği idi bu. Gitmek, gidebilmek. Her zaman bir başka canlının sıcaklığına muhtaç olsa da insanın gidebilmesi vardı. Oysa Ahmet, sözlere dökemese de çocuk olmanın, yeryüzünde bir canlı olmanın en hazin sızısının yalnız kalmak olduğunu hissediyordu. Yüzünü çevirip, böyle çaresizmiş gibi başları önlerine eğik oturan, sabırsızlıkla ayaklarını kıpırdatan Yeşim'le Can'a baktı. Öyleyse, dedi, en baştan, onu yanımıza almamalıydık, öyle değil mi? En baştan kendimize bağlamamalıydık. Şimdi işimiz bitince böyle bırakıp gitmek zorunda kalmazdık. Ama o zaman da siz benimle daha çok vakit geçirmek zorunda kalır, tatilinizin keyfini çıkaramazdınız. Şaşkınlıkla başlarını kaldıran yetişkin bozuntularının yanıtını dinlemedi bile. Ağırlaşmış elleri, bacaklarıyla kalkıp dışarı çıktı. Şimdi bir bira açıp, sigara yakmalı diye düşündü, arada sırada sohbet ettiği, Melek'i emanet edebileceğini düşündüğü Balıkçı'yı taklit ederek. Gülümsedi çocuk saflığına. Acı onu büyütüyordu sanki. Bu zamanda kimi kime emanet edebilirsin ki. Değil mi Melek? Kim kime emanet? Yapayalnızız bu dünyada.

Sonunda, hemen her zaman olduğu gibi anneyle baba kazandı. Şehre, işin, para kazanma hırsının, telaşının, zavallılığının, sefil, çaresiz, renklerle, geçici hazlarla yoğrulmuş dünyasına döndüler. O günden sonra Ahmet bir daha anne babasından bir şey istemedi. Ama hiçbir şey olmamış gibi de davranmasını bildi. Ona yaşattıklarını onlara anlatmasının bir yolu yoktu, bunları bilmeleri gerektiğini hissediyor, onlar bilmedikçe benim anlatmamın ne önemi var ki, diyordu, yüreğinin derinliklerinden gelen bir bilgelikle. Ben anlattıktan sonra anlayacaklar da ne olacak. On yaşının tüm hırsıyla kendini derslerine verdi. Hep kısacık kestirdiği kumral saçların sarmaladığı büyük başını eğip kitaplarına, sınavlarına, başarıya sığındı. Sınavlar ve başarı oldukça sadıktı. Çok çalışınca karşılığını alıyordu. Üstelik öyle uzun boylu düşünmüyor, bir şey hissetmesine de gerek kalmıyordu. Onları adadan anakaraya götürecek motordan, hep tırmanıp denize baktıkları tepeden Melek'i görür gibi olduğundan beri bir kapının kapandığını hissediyordu. Tam sözlere dökemiyordu ama bir şeylerin çok ama çok yanlış gittiğinin, bu işte çok ağır bir yanlışlık olduğunun farkındaydı. Yaşam ona çok önemli bir şey öğretiyordu ama işte henüz küçük bir çocuktan da aynı zamanda.

Ahmet, zamanla Yeşim'in ve Can'ın gurur kaynağı olmayı başarmıştı. Oğulları okullarını hep birincilikle bitiriyordu. Üniversiteyi yurt dışında okuyabilecek, dolgun ücretli, prestijli bir meslek yaşamı olacak, onun için uygun gördükleri, onun yerine düşledikleri yaşama kavuşabilecekti, çünkü Ahmet zamanla bir otomat gibi yaşamayı öğrenmişti. Damarlarına, kaslarına, kemiklerine kadar sızmıştı bu yaşam tarzı. Yapılması gerekenler yapılıyordu. Dersler yutulurcasına öğreniliyor, sınavlarda bütün sorular yanlışsız, eksiksiz yanıtlanıyor, bütün sözlü ve yazılı sorulara tam istendiği gibi eleştirel, analitik doğrultuda, çeşitli perspektiflerden yanıtlar veriliyordu

Hatta normalde özel ders almadan da bütün bunların yapılabileceğini kavramıştı Ahmet ama Yeşim'le Can'ın öteki yetişkinlerin yaptığını yapmak istediklerini fark ettiği için özel öğrenmen tutmalarına da ses çıkarmamış, onların zengin ortamlarına uyum sağlamaya çalışan, telaşlı, aşırı ciddi, aşırı sevecen, bilgiç, iyi giyindiğini sanırken, ne kadar uğraşırlarsa uğraşınlar ucuz olmaktan, pejmürdelikten, garibanlıklarını ele vermekten kurtulamayan öğretmenlere de saygıda kusur etmemiş, yüzlerini kara çıkarmamıştı. Arada sırada görüştüğü arkadaşlarla arabalara atlanıp şehir gecelerinin keyfi de çıkarılıyordu. Kız arkadaşları, erkek arkadaşları da onun gibi özenli, hırslı, çalışkan ve başarılı oldukları kadar hayattan zevk almasını bilen akli başında çocuklardı. Ahmet, bu güzel ve akıllı kızlardan biriyle evlenecek, yine kendilerine benzeyen çocukları olacak, o çocuklar da anne babalarinkine benzeyen bir hayat kuracaklardı.

Melek bir kez bile aklına gelmiyordu. Gelemiyordu. O günden sonra tatillerde anne babasına katılmamaya, birbiri ardınca yaz kamplarına gitmeye karar verdi. Kararını takınabildiği en sevecen yüz ifadesiyle onlara bildirince Yeşim'le Can'ın yüzlerindeki mutluluğu ve huzuru görmesi çok hazindi doğrusu. Oğulları büyüyordu ve onlardan bağımsız bir yaşam sürmenin ilk adımlarını atıyordu. Sarılıp öptüler onu, o da onların sırtını sıvazladı omuzlarının ardında kendinden uzaklaşan yüzüyle.

Otomatların ömürleri çok hızlıdır. Ne kadar yoğun olursa olsun, yapılacak ne kadar çok iş olursa olsun hepsi zamanında kotarılır. Ne kadar az iş olursa olsun, ne kadar boş vakit olursa olsun, hayattan zevk almanın da sınırı yoktur. Ömrü yavaşlatan düşünmektir. Ömür, üzerine düşünülmediğinde hızlanır. Hızlı bir yaşamı oldu bu anlamda Ahmet'in. Yeşim'le Can'ın yaşlandıklarını, ilerleyen tıbbın tüm mucizelerine karşın, bir sürü hastalıkla boğuştuklarını görünce şaşırıldı kaldı. Bir sürü işi vardı, işi başından aşkıydı, bir türlü bitmiyordu ondan istenenler. Bir takım toplantıları izleyen başka toplantılar, projeler, açılışlar, imzalar, mekanikleşen, kıvamını, sahiciliğini yitiren imzalar, tavizler, rüşvetler, rüşvetle yola gelmeyecekler, iyicil davranışlar, sözler, bağışlar, yardımlaşmalar, öğle yemekleri, akşam yemekleri, takım elbiseler, serpmesabab kahvaltılar, çocukların okulları, özel dersler, bunalan çocuklara bulunan psikologlarla yapılan, günlük programın arasına zar zor sıkıştırılan görüşmeler, ailecek yapılması gereken psikolojik ev ödevleri, yazılması gereken kartlar, yanıtlanması gereken e-mailler, çocuklarına, eşine, dostlarına, metresine, sevgilisine takınması gereken yüzler, hepsiyle ayrı ayrı ya da bir aradalarken konuşurken duruma uygun el kol hareketleri, sergilemesi gereken hareketsizlikler, durağanlıklar, sakinlikler, coşkular, asudelikler. Düşünmüyordu ama. Düşünmeden yaşamak konusunda çok başarılıydı. Yaşamının, eğitiminin ona kazandırdığı en anlamlı özellik düşünmeden yaşayabilmesiydi. Şimdiyse, artık tek başlarına kalamayan, bakıcıların, doktorların bile başa çıkamadıkları ama bir türlü de ölmesini beceremeyen Yeşim'le Can'ın bakımları vardı.

Oğlum, diyordu, ikisi de, bizi daha sık görmeye gel. Kendi evimizde yapayalnızız. Bu bakıcılar bizimle biraz ilgileniyorlar sonra kayboluyorlar ortalıktan. Doktorlar desen arada sırada gelip oramızı buramızı yoklayıp bir yerlere bir şeyler yazıp çizip gidiyorlar. İlaç içmekten iştahımız kalmadı. Yasaklardan, bez gibi şeyler yiyoruz.

Sonra Ahmet onları son derece lüks, tam donanımlı bir bakım evine yerleştirdi. Can, Ahmet ve Yeşim gibi zengin iş adamlarının ve onların yakınlarının, mal varlıklarını bir kereye mahsus bağışlayıp her türlü ihtiyaçlarının karşılandığı otel, hastane, rezidans karışımı bir mekândı burası. Hatta Ahmet bile öylesine beğendi ki kendisi için bile yer ayırtmayı aklından geçirdi bir an.

Annesiyle babasını odalarına yerleştirdi. Çok beğenmişlerdi burasını. Her şey vardı. Burada bir ömür yaşanır, valla, dedi Can, inanılmaz bir açgözlülükle, titreyen ellerini çırparak ve Ahmet'i korkutarak. Babasının iskeleti, tüm spora, antrenmana rağmen, zamanla kendi içine bükülmüş bedenine, kahverengi lekelerle dolmuş yüzüne, takma dişlerle dolu ama yaşamak hırsından hiçbir şey yitirmemiş iğrenç ağzına baktı. Tatlılıkla gülümsedi. Bir mr daha mı? Valla yle, dedi Yeşim. Boyattırdığı saçlarını tarayarak. Kopan saçları tarağından söküp, umursamaz bir edayla yere atıyor, sonra ayaklarını sürü sürüye yürürken bu saçları oradan oraya süpürüyordu farkında olmadan. İnsan yaşamaya doymuyor oğluşum, diyordu. Kımıl kımıl, örümceği andıran eliyle oğlunun yanağını okşuyordu. Ahmet hafifçe geri çekilir gibi oldu. Korkma yavrum, seveceğim seveceğim, dedi Yeşim gülerek. Takma dişleri ağzından çıkar gibi oldu. Birden ciddileşti yaşlı kadın. Oğlunun yüzüne böyle, ıslak, tuhaf bir yeşillik kazanmış gözlerle bakmaya başladı. Ne oldu anne, dedi Ahmet, niye öyle baktın? Hiç, dedi Yeşim, iyi hoş da, bizi burada daha da yalnız bırakacaksın. Tanımadığımız bir sürü insanla. Bir başımıza ne yapacağız oğlum bu kadar insanın içinde. Işte o zaman Ahmet hiç tereddüt etmedi, merak etmeyin, dedi kıvançla ve hazla, yeni arkadaşlar bulursunuz. Hem benim, tüm ihtiyaçlarınızı karşılayacak şekilde size bakacak bir ortamım yok, hep birlikte rezil oluruz. Çocukların okulu var, Meltem de sabahtan akşama çalışıyor, beni zaten biliyorsunuz. Böylesi hepimiz için daha iyi.

Odaya bir sessizlik sızdı usul usul. Islak yeşil  çift gözden yayılan kupkuru bir sessizlikti bu.

Davutpaşa, şubat 2017

Achilles Valentin Amok Koşucusu Üzerine Bir Deneme

Acele etme! Güçlük çıkart! Rica etmesini sağla!”

Bunlar; Stefan Zweig’ın dünyaca ünlü Amok Koşucusu isimli öyküsünde anlatılan ‘bir şey istenen kişi’ olmak isteyen Doktor’un sözleri.

Zweig, Amok Koşucusu ile birine yardım etmenin bir görev olup olmadığını, eğer bir görevse; görevin hangi sınırlarda geçerli olduğunu, başkaları için kendini feda etmenin bir erdem olup olmadığını sorguluyor. Öyküde kibrinin kurbanı olan bir Doktor’un hikâyesi anlatılıyor. İçinde bulunduğu zor duruma aldırmadan sofradaki tuzu istermiş gibi duygusuzca, eğilip bükülmeden, üstelik Doktor’un tepki göstermesine neden olan buyurgan bir tavırla sorununu dile getiren kadın karşısında Doktor; kendi kendine “Acele, etme! Güçlük çıkart! Rica etmesini sağla!” diye telkin ederek, kadının isteğini reddediyor. Kadın durumu hiç zora sokmadan, yalvarmadan Doktor’un aynı zamanda muayenehane olarak da kullandığı evinden ayrılıyor. Doktor henüz kadın evden ayrılmamışken ağır ve ani bir nedametnin etkisi altına giriyor. Eskilerin deyimiyle hummaya tutulmuş gibi pişmanlığının kefareti ödemeye çabılıyor. Girişimleri sonuçsuz kaldıkça da ruh dünyasında onulmaz gedikler açılıyor.

Bu hazin hikâye tam olarak sorumuzun cevabını vermiyor; kime hangi durumda, hangi sınırlara kadar yardım edebiliriz? Yardım etme meselesi temelde vicdanla ilgili bir durum sayabilir miyiz? Bu durumda bir soru daha çıkıyor karşımıza. Vicdanlı bireyler miyiz?

Yönetmenliğini Erden Kıral'ın yaptığı 2008 yapımı Vicdan filminin başrol oyuncularından Tülin Özen; filmle ilgili bir röportaj sırasında “Vicdanlı mısınız?” diye sorulunca; “Vicdan sahibi olup olmadığımı bilmiyorum. Bunu sınavacak bir şey yaşamadım henüz.” demişti. Kelimesi kelimesine hatırlamıyorum bu röportajda verilen cevabı fakat üzerinden on yıldan fazla bir süre geçmesine karşın kendime sık sık sorduğum sorulardan biridir; “Vicdanlı mıyım?” sorusu.

Vicdanımız nereye kadar zorlayabilir bizi? İçinde büyüklenme barındırmayan bir yardım etme fırsatı var mıdır? Yardıma ihtiyacı olan birinin eğilmeden bükülmeden derdini anlatmasına karşılık kibrimizi, gururumuzu bir kenara koyup yardım isteyen ele o mübarek elimizi uzatabilir miyiz?

Öyküdeki örneklerden yola çıkalım. “Beni gördüğünüzü” diyor Doktor, “Hiç kimseye söylememenizi istiyorum sizden... tamam, susuyorsunuz, bu görevinizi yerine getiriyorsunuz... benimle konuşmanızı istiyorum sizden, çünkü bu suskunluğum beni öldürecek... beni dinlemeye razı oluyorsunuz... peki... Ama bu kolay... Ama ben sizden beni yakalayıp küpeşteden aşağı atmanızı istesem... işte orada yardımcı olmanız, iyilik yapmanız bir anda bitiverir. Bir noktada biter bu iş...”

Komşumuzun varlığından bile habersiz yaşadığımız günlerdeyiz. Çoğumuz yanı başımızda oturan insanları selamlaşma gereği doğuracak kadar bile tanıdık görmüyoruz. Günümüzün üst üste, yan yana konulmuş kutulardan farksız evlerinin içinde yaşanan acılar, yoksunluklar, muhtaç olunan yardımlar dört duvar arasında hapis. Sağ elinin verdiğiinden sol elinin haberi olmayanların çokça bulunduğu vakitler çok geride kaldı. Başa gelen olaylara el birliğiyle karşı koyma birlikteliği, yani komşuluk eski zamanların az katlı evlerinde mümkündü belki de. Yüce gönüllü olduğu için ya da sırf gücü yetebiliyor yahut da elinden gelen bir şey olduğuna inanıyor olduğu için kimi yardım işlerinde gönüllü olanlarımızın çoğu; mahallesinde, sokağında, apartmanında olup bitenden habersiz. Benim için cevabı son derece acı bir soru daha çıkıyor burada; yardım etmek bir görevse eğer; bu görev yalnızca ihtiyacı olduğunu belli edenler için mi ifa edilir? Sanırım günümüzde öyle. Tıpkı Zweig'in öyküsündeki her şeyden habersiz eğlenmeye, yolculuğun tadını çıkarmaya çalışan diğer yolcular gibi. Onlar da ruhunda derin yaralar taşıyan, konuşmaya, dertleşmeye muhtaç birinin olduğunu fark etmemişler. Hatta zavallının acı sonundan haberleri bile yok neredeyse; yolculuklarına o olmadan devam ettiklerinin farkında değiller.

Gözden irak olan gönülden de irak olur derler. Ortalıklarda olmadığı, sosyal medyada görünür olmadığı için bırakın gönülümüzü hatıralarımız için bile artık yok hükmünde bulunan dostlarımızın nasıl bir hayat yaşadıklarından haberimiz yok çoğunlukla. Bu kadar derinleşmeye de gerek yok aslında. Sokakta gördüğümüz haksızlıklara, şiddete ne kadar duyarlıyız? Artık hepimizin yetişeceği yerler kendimizden bile önemli hale geldi.

Kanaatime göre; evet, yardıma ihtiyacınız olduğunda almasını biliyorsak, zamanı geldiğinde gücümüz yettiğinde, elimizi taşın altına koyup, vermeyi de bilmemiz gerekir. Yardım etmek bir görevdir. Sınırlarını ise düşünce kabiliyetimiz belirler. Öyle ya; düşünme yeteneği bahşedilmiş yegâne yaratıklar olduğumuz konusunda şüphe yok. Üslubu, tavrı nasıl olursa olsun ve hangi konuda olursa olsun eğer elimizden geliyorsa kendi akli sınırlarımızın içinde bizden istenen desteği sağlamak görevimiz; fırsat varken yerine getirmediğimiz görevler yüzünden pişman olup birer Amok Koşucusuna dönüşmemek için.

Neslihan Yiğitler

Öykü | Kara

Sahnenin aksine kulis loştu. Gri tül perdeler çekilmiş, yerdeki Türk halısının kıvrık ucu hiç kimse tarafından düzeltilmemişti. Meyve tabağında iki kırmızı elma, loş ışıkta dikkat çekiyordu. Makyaj masasının üstündeki malzemeler dağınıktı. Hiç kullanılmamış pembe far, bitmeye yüz tutmuş siyahın yanında hazır bekliyordu. Aynanın arkasında duran şırınganın ince iğnesi, bir çocuğun pijamasını dikecek iğne kadar masum, karşısındaki genç kadını işaret ediyordu. Kulisin kapısından, korumaları geçip odaya girebilecek tek kişi, bağırarak “Kalk” dedi. Odaya girerken seyircilerin gürültüsünü de içeriye sokan bu kızıl saçlı, kısa boylu adamla genç kadın tanışalı neredeyse iki yıl oluyordu. Şimdi, aynanın karşısındaki kanepede yatan genç kadın, iki yıl önce tanıştıkları barda da bu geceki gibi içmişti. İncecik koluyla barmenin uzattığı viski bardağını alıyor, minik bir ayın gibi önündeki küçük deftere hafifçe vurarak kadehi başına dikip rahatça boğazından kaydırıyordu. Kızıl saçlı adam, o akşam defterdeki şarkı sözlerini ve besteleri keşfetmemiş olsaydı bu büyük stadyum konseri yapılamazdı. Can sıkıntısıyla bir kez daha “Kalk” diye tekrarladı. “Herkes seni bekliyor”.

İki kolunu kaplayan dövmeler, kabarık topuz saçları, dikkat çekici siyah makyajıyla genç kadın, barda tanıştıkları gecenin üzerinden çok geçmeden şarkı sözleri ve besteleri sayesinde önce Londra’da sonra birçok ülkede tanınmaya başlamıştı. Fakat neredeyse tüm dünyanın hayranlığını elde eden kadın, tek bir kişiden onay görmüyordu.

Birlikte kazandıkları paranın yarısını cebine indiren bu adamın onunla ilgili tek umursadığı şov sonrası sözleşmede yazan bedelin hesabına geçmesiydi. Ve işte bu gece, bateri, ilk vuruşunu yapmış, klavye, kontrbas ve gitar da peşi sıra çalmaya başlamışken genç kadın sahneye çıkamıyordu. Bir kez daha “Kalk” diye bağırdı. Kadın, sonunda sıçradı. Siyah gözlerinin altını, iki parmağıyla silerek, iri üst dişlerinde dilini gezdirdi. Mini eteğini çekiştirip kapıya doğru giderken aynanın arkasını yokladı. Öylesine yalpalıyordu ki sahneye çıksa bile konseri bitirebileceği şüpheliydi.

Sonunda tahmin edildiği gibi de oldu. Seyircilerin bu kırılğan bedenden beklediği o büyük ses konsere devam edemedi. Şarkıyı söyleyemedikçe saldırganlaştı. Her şey daha da zorlaşınca korumasından yardım isteyip odaya geri geldi ve “ Herkes dışarı” dedi. Gözü aynanın arkasındaydı. Kimse onu bu halde yalnız bırakmak istemiyordu fakat biliyorlardı böyle zamanlarda onun inadıyla baş etmek oldukça güçtü. Bir kez daha “Çıkın” diye bağırdığında kapıyı kapattılar. Beklemelerine karşın içeriden ses gelmiyordu. Rica ettiler, uyardılar, seslendiler. Bir süre daha beklediler. Sonra o “Ben girerim, siz dışarıda bekleyin” dedi. İçerde genç kadın, yine kanepede yatmış, uyuyor gibiydi. Masum iğne, yerinde duruyordu. Kızıl saçlı adam iğnenin kullanılmadığını görünce sırttı. Boş viski şişesinin yanındaki kâğıtta yazanları okudu:

“ Elveda dedik

Yüzlerce kez öldüm,

Sen ona geri döndün, bense bize”

Kâğıdı buruşturup çekip gitti.

Genç kadınsa, o geceden sonra yaşadığı her dakika onu yeniden, tekrar ve daha çok sevdi. Kâğıtta yazan şarkı sözünü tamamladıktan bir süre sonra neredeyse tüm dünyanın sevdiği fakat tek kişinin hiç sevmediği birisi olarak öldü.

Onu kurtarmaya çalışan doktorlar, içini açıp baksalardı kalbini kapkara bulacaklardı. Fakat kimse kalbine bakmadı.

Sevde Gül Kocalar

BİLİNMEYEN BİR KADININ MEKTUBU/STEFAN ZWEİĞ

Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu, Stefan Zweig'in 1920'li yıllarda yazdığı uzun bir öykü eseridir. Ahmet Cemal çevirisi ve sonsözünü Türkiye İş Bankası Yayınları aracılığıyla incelediğimiz bu eser bizlere her ne kadar bir öykü görünümü verse de aslında uzun soluklu bir mektuptur. Bilinmeyen bir kadının mektubu...

Tanınmış bir yazar olan R., doğum gününde üzerinde gönderene ait hiçbir iz olmayan bir mektup alır. "Sana, beni hiç tanımamış olan sana," diye başlayan bir mektup. Ne bir sevgi ne bir yakınlık belirtisi... İçten içe bir isyanla başlamaktadır. Hayali birine yazılmış bir müsvedde mi yoksa kendi şahsına yazılmış bir mektup mu olduğunu anlamaya çalışan yazar R., büyük bir merakla yaklaşık iki düzine uzunluğundaki mektubu okumaya başlar. Böylece Zweig da eserin giriş bölümünü bitirmiş ve sonuç bölümüne kadar sürecektir olan bilinmeyen bir kadının mektubuna başlamış olur.

Mektup, çocukluğundan beri yazar R.'ye derin bir tutku ile bağlanmış bir kadın tarafından kaleme alınmıştır. Bu öyle derin bir tutkudur ki bu esrarengiz kadının belki de ömrünün sonuna dek tüm hayatını adayacağı bir aşka dönüşür. Eserin başında önce bir çocukluk heyecanı olarak algıladığımız bu hisler zamanla karşı konulamayan bir bağ, hatta daha da ötesinde bir bağımlılık haline gelir.

Bilinmeyen kadın, mektubuna babasının ölümüyle sadece kıyafetleri değil tüm ömrü siyaha bürünen bir anneyle yaşayan, hayatı sadece pastel renklerden oluşan on üç yaşındaki bir genç kız olduğu zamanlardan başlar. Bu pastel renkler karşı daireye taşınan genç bir yazarın hayatına girmesiyle canlanmaya başlar. Genç yazarın hareketli hayatı, merdivenleri inip çıkarken ki enerjisi, muzip gülüşü, eve ne zaman gelip gittiği derken küçük kız için yeni taşınan komşu, kendi evindeki matem havasından bir kaçış vesilesi olur. Bu kaçış giderek büyüyen ve karşı konulamayan bir sevgiye dönüşür. Bilinmeyen kadın, o yaşlarda genç adama karşı hissettiklerini şöyle anlatmaktadır:

“Yeryüzünde hiçbir şey kuvtulardaki bir çocuğun fark edilmeyen sevgisiyle karşılaştırılmaz; çünkü bu sevgi, yetişkin bir kadının tutkulu ve bilinçaltında hep talep edilen aşkının hiçbir zaman olamayacağı kadar umarsız, kendini karşındakine hizmet etmeye adanmış, boyun eğen, hep pusuda yatan ve tutkuyla yoğurulmuş bir sevgidir.”

Bu sevgi küçük kızın aklını başından öyle alıyor, onu kendi evinde gelişen olaylardan öyle koparıyor ki annesinin ne ara bir adamla tanıştığını, ne zaman evlenmeye karar verdiğini idrak edemiyor. Ne kadar karşı koysa da taşınmaya, kendisinden gizli taşınan eşyaların boşalan yerleri gözüne çarptıkça vaktin geldiğini anlıyor.

Araya mesafeler girse de yıllar geçse de küçük kızın yazar R.'ye duyduğu bu sevgi geçmiyor, hatta giderek büyüyor. Viyana'ya akrabalarının yanında çalışma bahanesiyle geri dönüyor, aklında ise tek bir sebeple. Karşı daireden olmasa da kapısının önünden gözetliyor artık yazarı. Ancak bu sefer küçük bir kız olarak değil on sekiz yaşında yazarın ilgisini çekebilecek güzellikte genç bir kız olarak bekliyor. Nitekim yazarın ilgisini çekiyor da. Yıllardır özlemine çektiği bu adamın sadece küçük bir davetiyle hiç düşünmeden uzatıyor ellerini. Yazarın kendisini hatırlamasını umut ederek geçirdiği saatler boyunca, yazarın aklından bu genç kadının bir zamanlar karşı dairede oturan o küçük kız olduğu geçmiyor bile. Genç kız için hafızasından asla silinmeyecek bu buluşma yazar için birkaç gün sonra unutulacak sıradan bir anı oluyor. Öyle ki yıllar sonra yolları tekrar kesiştiğinde; bilinmeyen kadın alımlı, olgun, oldukça yaş almasına rağmen güzelliğinden hiçbir şey kaybetmemiş bir kadın olduğunda yazarın ilgisini tekrar çekiyor. Ancak yazar, genç kadını yine hatırlamıyor. Bu durum kadını öyle üzüyor ki yazara oğlundan, ikisinin oğlundan bile bahsedemiyor. Oğlunu asıl gizlemesinin nedeni bile dönüp dolaşıp yine adama olan tutkusuna bağlanıyor. Ona oğluna zorla bakma gibi bir sorumluluğu yüklemek istemediğinden, sadece vicdan muhasebesiyle kendisiyle birlikte olmasını istemediğinden bu sırrı oğlu ölene dek sakladığını söylüyor mektubunda.

Hasta oğlunu kaybetme acısı bile kadına daha çok adamın bir parçasını kaybetme acısı olarak işliyor. Artık hiçbir umudunun kalmamış olması, mektubunda söz etmese de kadının tahmin ettiğimiz sonu, onu bu mektubu yazmaya itiyor. Ancak tüm bunlara rağmen kendince kutsadığı yazarı kendisini hatırlamadığı için asla suçlamıyor. Biz de okur olarak kadını bir türlü hatırlamayan, peşine düşmeyen yazarı mı suçlayalım; bütün ömrünü ve umudunu oldukça dağınık yaşantısı olan bir adama bağlamış kadını mı suçlayalım bilemiyoruz.

Uzun bir mektuptan oluşan bu eserin her satırında bilinmeyen kadının yaşadığı tutkuya, umutlarının yazarla her karşılaşmasında yerle bir oluşuna, ömrünü bir aşka nasıl adadığına tanıklık ediyoruz. Aynı zamanda bunları bize akıcı ve içine dalıp çıkamadığımız psikolojik tahlillerle aktaran Zweig'in, döneminin ender rastlanır anlatım tarzına da tanıklık etmiş oluyoruz. Şüphesiz bu durumda psikoloji biliminin Zweig'in adını duyurduğu dönemlerin biraz öncesinde yaşadığı patlama, psikolojik ekollerin ortaya çıkışı ve Zweig'in bu alana duyduğu müthiş ilginin etkisi oldukça fazla. Öyle ki birçok eserinde olduğu gibi karakterlerin iç dünyalarını anlamamızı sağlamaktan ziyade bizi o dünyanın ortasına bırakıyor. Bizim de payımıza bilinmeyen bir kadının iç dünyasını pek derinden bilmek düşüyor:

“Fakat sen kimsin ki benim için? Sen, beni asla, asla tanımayan, bir su birikintisinin yanından geçercesine yanımdan geçip giden, bir taşa basarcasına üstüme basan, hep, ama hep yoluna devam eden ve beni sonsuz bir bekleyiş içerisinde bırakan sen, kimsin ki benim için?”

Yıldıray Karasu Dragana

dragana kale içinde benzersiz yürüyor
üzerinde pembe çiçek örtüleri
ben rüyadayım, alfred koşuyor
durmak hacmini ufalıyor zamanın
koş diyorum alfred koş
dragana umarsızca üstümüze geliyor
alfred şaşkın, ben şaşı, dragana ölümsüz.

iskelede iskeletim genişliyor
dragana çiçekleri kokluyor
ben gemileri sayıyorum
alfred sandalları
dragana istemsizce bana dokunuyor
zamanı kutusuna koyup kaldırıyorum
güneş nemli, yağmur henüz görünmüyor
ben yoksunum, alfred berduş, dragana harikulâde.

şimdi adımlarını yavaşlatarak durdu
alfred soluksuz kaldı
ben bilinmezim
tek bir kareye sığdırmaya çalışırken her şeyi
odaklanmak meşhur bir cinayete dönüşüyor
istemeyi tanrı bahsetse de
vermeyi henüz kendi hazinesinde saklıyor.

dragana tanrının küçük mü küçük kızı
ellerini gösterse koylarda buluyorum kendimi
biraz gülse öylece, yer değiştiriyor tüm sokaklar.

ah dragana
büyüdüm, geliştim, öğrendim
şimdi hangi şiiere sığarsın sen
ki, mısralar elinden tutarsa
geriye ne teşbih kalır ne mübalağa.

damarlarıma özgürlük iksiri neşrederken sen
yüzünün kıvrımlarını açıklamaya çalışıyorum
dilim tutuluyor öylece
biraz sonra ayrılacağız
gözlerini bırakıp gideceksin
seni ihbar edeyim desem
alfred önüme geçecek.

ah dragana
düşündüm, sezdim, hayal ettim
sen ki tabiatın annesi
şöyle beni bir kucaklasan
çekilecek tüm denizler.

Nur Yüksel Öztürk

Burgess'in Distopyyası: Otomatik Portakal

"Bugünlerde kitap okuyan birini görmek gerçekten göz yaşartıcı..."

Orijinal Adı: A Clockwork Orange olan Otomatik Portakal İngiliz yazar Anthony Burgess'in en popüler romanıdır. Aslında eser okuyucusunu etkileyen ve düşündürten bir oluşum sürecine sahiptir. 1959 yılında tümör nedeniyle 1 yıldan az ömrü kaldığını öğrenen Anthony Burgess, ölümünün ardından karısının geçimini sağlaması için kitaplar yazmaya başlar. Bir süre sonra yanlış tanı konulduğu öğrenildiğinde ise Burgess dünyaca tanınan bir yazardı. Yazarın birçok sanatçı kimliği olmasına rağmen insanlar tarafından en çok benimsenen kimliği yazar olması sanırım. Eserlerinde ise belirgin şekilde kendini gösteren en temel duygu " nefret" olarak göze çarpmaktadır.

Burgess'in Otomatik Portakal'ı psikoloji alanında kesinlikle okunması ve incelenmesi gerekenler arasında gösterilmektedir. 1962 yılında yayınlanan bu eser Pavlov'un köpeğini koşulladığı gibi bir insanın nasıl koşullandığı anlatılmaktadır.

Diğer önemli detay ise yazarın kullandığı dil. Gelecekte gençler tarafından kullanılan argolarla dolu dil. Bir de yazarın üslubu eklenince kitabı tek nefeste bitirmek kolay olmuyor.

Aslında bu kitabı incelerken sizinle bir yolculuğa çıkmak için hazırlandım. İçerisinde biraz korku, biraz öfke barındıran bir distopyaya doğru yol almak için burdayım. Çünkü ne olursa olsun bu yolculuğu Burgess ile tamamlayacağız. Eserde bizi karşılayan, yolculuğumuza ışık tutan o düşünceyi Burgess şöyle açıklamış; "Tüm hayvanların en zekisi, iyiliğin ne demek olduğunu bilen insanogluna sistematik bir baskı uygulayarak onu otomatik işleyen bir makine haline getirenlere kılıç kadar keskin olan kalemimle saldırmaktan başka hiçbir şey yapamıyorum."

Otomatik Portakal, Alex ve çetesini konu alan bir hikayedir. Eser, Alex'in ağzından anlatılmaktadır. Bu nedenle Alex'in gençlerle, şiddetle, toplumsal yapıyla ilgili yaptığı yorumları okuyucunun ana düşünceyi anlaması için önem taşır. 15 yaşındaki Alex'in sorumsuz gelişimini konu alan Otomatik Portakal günümüz toplum yapısına sert bir dille atıfta bulunur. Ayrıca yazar, ilgisiz aile yapısını ve ilgisiz aile yapısının oluşturacağı zor durumları ustalıkla incelemeyi başarır.

Akşam saatlerinde ortaya çıkan Alex ve çetesi karşılarına çıkan her insana kötülük yapmaktan mutluluk duyuyorlar. Şiddet, hırsızlık, tecavüz... İşte burada şahit oluyoruz içimizi öfkeyle dolduracak o sahnelere.

Hikayenin ikinci bölümüne ilerlerken Alex, çetesinin kurduğu kumpas nedeniyle polis tarafından yakalanmaktadır. Kısa mahkumiyet hayatından sonra kendi rızasıyla bir deneyde kobay olarak kullanılır. Devlet tarafından yeni uygulanan deneysel bir yöntemle ıslah edilen kahramanımız tahliye edilerek topluma kazandırılır, fakat kendisini dışarda hiç tahmin etmediği sorunlar beklemektedir. Ve başına her gelenden sonra, her yeniden başladığında kendisine şunu soruyor: "Eee ne olacak şimdi, ha?".

Kitapta yaratılan dünyada gerçeküstü olayların yer almaması, yazarın sadece abartıyı kullanması eseri diğer distopyalardan ayıran en büyük özelliği. Burgess'in etkileyici üslubuyla kaleme almış olduğu bu eserde iyilik, kötülük, suç, din, aile devlet gibi değerler etkileyici bir dille okuyucuna aktarılır. Hala okumadıysanız, kitaplığınızın en güzel köşesini hakeden bu hikayeye geç kalmayın derim....

Yolculuğumuzun sonuna yaklaşırken bir düşünce kaplıyor içimizi. İyiliğin sebebini aradıkları yok, öyleyse niye tersini merak ediyorlar ki?"

Ömer Kaya

Yansıma

Mikro Öykü

Sana benzeyen çok kişi gördüğümünden -bir gün olsun güzel kokmayan bu kasabada- şimdi seni gördüğüme sevinemiyorum.

Aynısın, aynısınız. Nasıl olur, deme. Anlamamı beklemiyorum. Mucizeye inanmam.

Diyorum ki; burada kadın erkek, genç yaşlı, şişman zayıf, esmer kumral... herkes ama herkes birbirinin aynısı. Ayıramıyorum.

Öyle ki çöpte hasta kedi, sokakta aç köpek bile tıpa tıp.

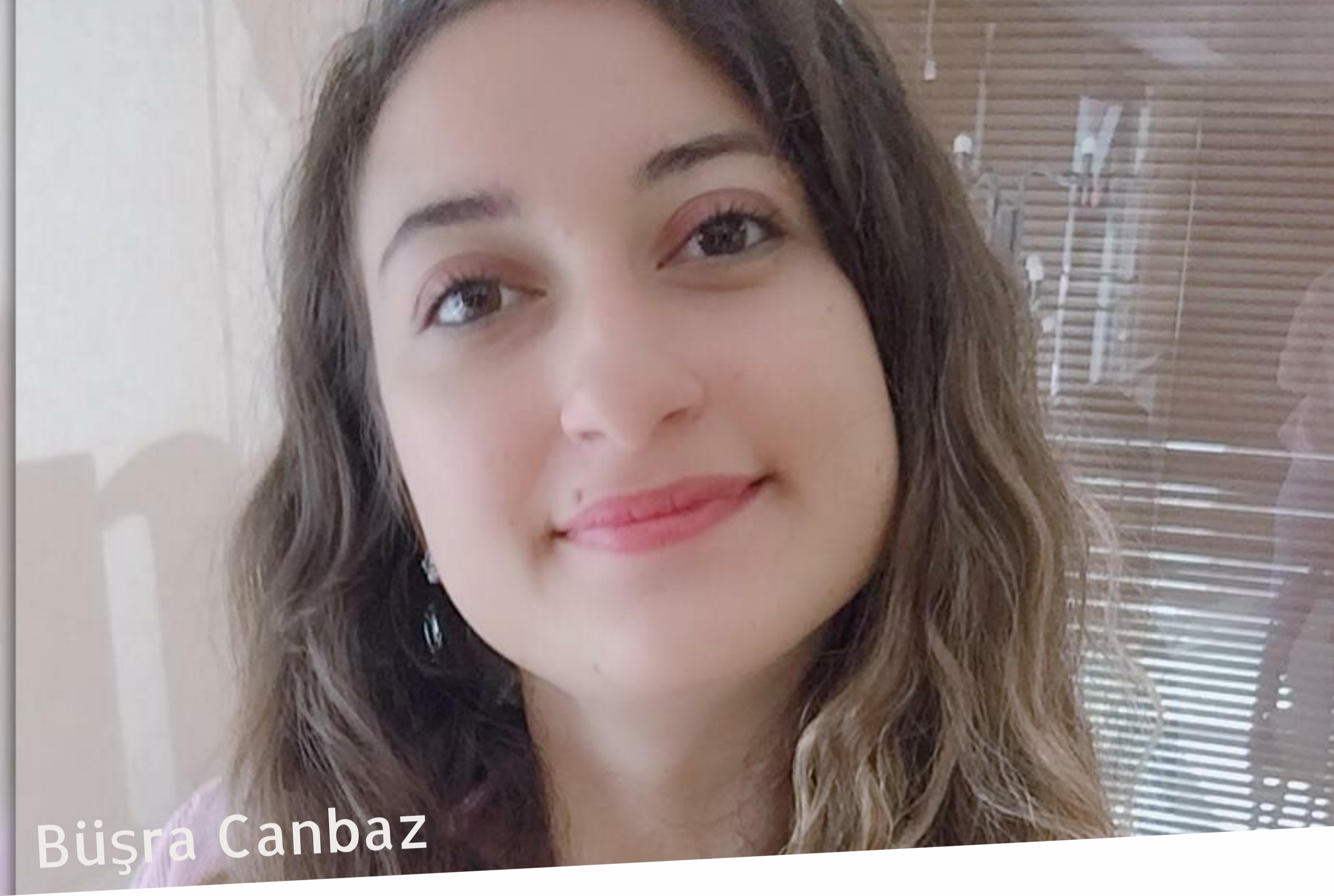
Aklımı kaçıyorum sandım önceleri.

Yok.

Buldum sonra sonra. Sizde bir şeyler vardı. Her birinizde çok tuhaf şeyler... Sizi birbirinizden farksız kılan görünen yerlerinizden çok görünmeyenleriniz aslında.

Düşündüm düşündüm... Perdeleri açsam da güneşi içeri sokmayan, kış günü sobamı ısıtmayan kalbiniz olmalı, zira başka ihtimal kalmadı.

Büşra Canbaz

Enkaz

Tek bir cümle ile açıklayabiliyorum kendimi. Tek bir cümleye yetiyor enerjim. Dudaklarımın tek cümle için dermanı var. “Uykum var...” diyorum herkese. Sabah dokuzdaki derse geç kalıyorum. Sert bir bakış görüyorum kapı ardından. “Almam artık derse ...” diyor hoca. Bakışlarım nasıl acınası ise kıyamayıp alıyor derse. Saat ikide ki buluşmaya geç kalıyorum. “Beş dakika sonra oradayım...” deyip saatleri sığdırıyorum içine. Annem sesleniyor “ilacını al...” diye. Saatler sonra ancak elim gidiyor komodinin üstüne. Zamanın göreceliği kavramında zamanın durduğunu hissediyorum. Zamanla birlikte her şeyin durduğunu... İkinci dersine zorla yetiştiğim psikiyatri dersinde hocayı var gücümle dinlemeye çalışıyorum. Önce bilinci anlatıyor sonra bilinçaltını. “Kapalı kutu...” diyor oraya. Rüyaların ve hayallerin hepsi oradaymış. Kendimi düşünüyorum sonra. Bilinçaltımla neden küstüğümüzü anlamaya çalışıyorum. “Uyuyamıyorum...” diyemiyorum. Hele uyuyunca da uyanamadığımdan hiç bahsetmiyorum ona... Elimde kitaplarımla sabah ezanını duyduğum günleri kimse bilmiyor. Geceleri gençliğimi nasıl ilmek ilmek söktüğümü de... Uykusuzluğu, fizyolojimin kaldıramadığı zamanlarda uyuyakalışlarımın nasıl acınası olduğunu bir ben hissediyorum. Öyle gecelerde gördüğüm rüyaları kimseye anlatamıyorum mesela. Yine “onu gördüm...” diyemiyorum. “Son olduğunu bile bile yaşadığım anları her gece bir kez daha yaşıyorum...” diyemiyorum. Elimi bir kız çocuğu tutarken sıçrayarak uyanıyorum. Boğazım düğümleniyor her gece... Bilinçaltımın oyunları benim ferimi kesiyor. Kan ter içinde uyandıktan sonra dualar edip el yordamıyla suyumu bulmak bile acı veriyor. Her gece “n’olur görmeyeyim artık...”

dediğim rüyaları bölüm bölüm izliyorum. Sabahları ağlamaktan şişmiş gözlerim dile geliyor ve çocukluğum çocukluğuna armağan oluyordu. Ne kadar hakkım varsa helal ediyordum her sabah. Alelacele buluyorum bir şeyler ve giyiyorum üstüme. Okul yolunu biliyorken ayaklarım, yollar izimi siliyor ve bastığın adımların ardından yürüyorum. Yürüyoruz yollar boyu ama bir sona varamıyoruz. Biraz ışık görüyorum önce, sonra da bir uçurumdayken aniden açılıyor gözlerim ve ben hala yatağımdayım. “Her şey geçecek...” diyorum. Çünkü bunun öyle olmasını çok istiyorum. Deliksiz uyduğum zamanlar öyle uzak ki bugünüme. O zamanki dertlerimi öpüyorum alınlarından, uykusuz bırakmayan her derdimin önünde eğiliyorum saygıyla. Bu derdimi ise saklıyorum gençliğimin çeyiz sandıklarında. “Boğazımı düğüm düğüm, gözlerimi pınar yapan, gecelerimi yirmi üç saat gibi yaşatıp günümü bir saate sığdıran bilinçaltım... Sen mi daha kara kutusun ben mi?” diye soruyorum bazen. Bunca sıkıntılı gecelerden sonra sabah güneşini doğurunca hayatıma bir “ah...” bile dökülmüyor dudaklarımdan. Eğer varsa etmediğim ahlarımın karşılığında söyleyecek bir şeylerim “hiç bırakılmasın o kız çocuğunun elleri... Çocukluğumuzun koşamadığı o çimenlerde onun çocukluğu koşsun. Kanayan dizlerini ilk sen öp, acısı acın olsun, hüznü hüznün. En büyük sarılmalar o çimenlerde olsun...” Ben mi? Ben bu gidişle biraz daha geç kalırım hayata... Sonrasında hayat geç kalmazsa bana eğer, tutarım bir ucundan yaşamın tutabildiğim kadar. Belki deliksiz uyumayı öğrenirim yeniden. Belki güzel rüyalar görmeyi...

Gözlerimdeki fer ancak bu kadar umuda yetebiliyor. Yine de tek cümle dökülüyor dudaklarımdan “uykum var ve hiçbir şey uyunca geçecek türden değil...”

Ayşe Nur Öztürk

Yıldızlar Benim Ordularım

Şiir

Yıldızlar benim ordularım
İnerler kuşatmaya yeryüzünü
Şeytan yeminleri ederim
Adem'den mi geldi yasak olan
Dudakları meze dilleri dua

Yıldızlar benim ordularım
Yalnız bilir onlar telaşımı
Böyle gecelerde gittim
Kaf Dağı'nın eteklerini dökmeye
Böyle geceler
doruklarda sallandım

Yıldızlar benim aynalarım
elimi kolumu toplasam
yalnız bilir onlar
üç kadar artcağımı

Elif Kaymazlı

AYNALARA KENDİNİ SAKLAYAN ZAMAN

Sol yanım sanki uçurum...

Gözlerimde, bulutları kıskandıracak kadar gözyaşım var. Saatlerce ağlamak ve içimin uçurumunu doldurmak istiyorum.

Kimsenin olmadığı bir boşlukta günlerdir yüzüyor gibiyim ama yüreğimden başka bir yerim ıslanmıyor. Bu sıralar sadece yüreğim kanıyor. Ayrılık sonrası insanın içi neden bu kadar çok acır? Anılarla dolu eve neden bir daha girmek istemez? Neden bir zamanlar mutlu eden anılar, acıtan, yakan bir sancıya dönüşüverir? Cevaplayamadığım her soru yüreğimi ince ince dişliyor.

Seninle yıllar önce yüreğimizin keşfetmediği bir coğrafyada tanışmıştık. Sokak lambasının körelttiği solgun sarı ışıktan dolayı gözlerimiz birbirine değmiyordu ama, yine de bakışıyorduk. Suskunluklarımızı kelimelere emanet etmeye korkuyorduk. Gözlerimizle sevişerek konuşuyorduk. Yalnızlığı acıtıcı bir ok olmaktan çıkartıp, birbirimize çoğul türküler söylüyorduk.

Hepsi geçip gitti. Ne türküler kaldı çoğaltığımız, ne sevişmeler kaldı sessizliği deldiğimiz. Bu yüzden mi sesindeki vicdansızlık beni şaşırtmıyor? Keşfedilmemiş ülkenin prensi olmaktan çıkıp, sokağımdan geçen sıradan bir insan olduğun için mi acıtamıyorsun artık? Acılarını bile tek başına yaşayan birisini yıkabileceğini mi düşündün yoksa? Sana değil ama kendime güçlü görünmekten yoruldum artık. Ağlamak, uzun süre ağlamak istiyorum. Gözlerimin içindeki can kırıklarından kurtulup, içimdeki kadına "Hadi!" diyebilmek için biraz daha dolup boşalmak istiyorum.

Bir zamanlar biz olan cümleler artık sen ve ben oldu. Sen kendi hayatına kaçıp gittin. Ben bu evde eski, güzel anılarla baş başa kaldım. Bazen bu evi sonsuzluğun boşluğuna bırakıp gitmek ve bu anılardan uzak bir evde nefes almak istedim. Fark ettim ki, içinde sen dahi olsan, onlar benim geçmişimdi. Beni ben yapan anılardan kaçmayı yakıştıramadım kendime. Her şeye rağmen odaları mutlu, umutlu anılarla dolu bu evde yaşamak, benim boynumun borcu olsun.

Bir yerde okumuştum “karısından boşanmış bir erkek önce çocukluğuna saklanır.”

Sen de gidip çocukluğuna mı saklandın? Yoksa başka tenlerde içini mi avutuyorsun?

Biliyor musun? ‘Kalbi kırık bir insan kanadı kırık bir kuş gibidir, uçamaz.’ Yaralı bir kuş gibi bıraktığın ben, neler yapıyorum diye merak ettiğin oluyor mu? Ben senin gibi kalbimi ve tenimi bir geceliğine kiraya vermiyor; başka tenlerde yalnızlığımı gidermeye çalışmıyorum.

Ben, sonbaharda ağaçta kalan, sararmaya yüz tutmuş bir yaprak kadar, okuduğum ihanet kokan kitaplar kadar yalnızım. Yalnızlığımı, sevdiğim kitap cümlelerinden mutlu bir kalabalık yapıp çoğaltmaya çalışıyorum, defterime not düştüğüm “yapayalnız” bir kelimeyle ağlıyorum. Yüreğimdeki dikiş tutmaz yaralarımı görmezden gelip, şehrimin en kalabalık caddelerindeki kaldırımlara oturuyorum. Ardı ardına sigaralar yakıp, kalabalık şarkılar mırıldanıyorum. Nerede öznesiz bir cümle görsem, sırf kendilerini yalnız hissetmesinler diye, iyi ya da kötü hikâyeler yazıyorum. Ama nedense en çok kendimi yaralıyorum?

Geceleri, pencerenin kenarındaki yalnızlık koltuğuma oturup, benim gibi içinin çıplaklığına çarpan öyküler okuyorum. Birden radyoda beraber severek dinlediğimiz müzik çalmaya başlıyor. Aynanın karşısına geçip, sırf kendimi yalnız hissetmemek için, kendi yansımamla konuşuyorum. En kötüsü de, elime aldığım sıradan bir çikolata kâğıdını düzelttiğim gibi, buruş buruş olmuş hayatımı bir düzene koyamıyorum. Ruhumun çıplaklığından bedenime hiçbir elbise uyduramıyorum.

Oysa bir zamanlar kendimi vazgeçilmez sanırdım. Anladım ki insan “çok seviyorum” dediği birinden bile vazgeçebiliyormuş. Artık bende vazgeçtim senden... Yüzümün duvarlarına astığım gülümsemelerimi topladım. Bahçemize beraber diktiğimiz çiçeklerimi köklerinden koparıp, çöp kutularına attım. İçimin ulaşılmaz sandığım yerlerine ulaşmaya çalışmak için harflerin sağanağına oturup, sayfalar dolusu yazdım. Yazdığım her cümleyle, kendimle aramdaki mesafe daha çok açıldı. Oysa yazdıkça çoğalmayı beklerken, yazdıkça yalnızlaştım. Ne İçimdeki cümleler bitti ne de ben kalabalıklaştım.

Her akşam iş çıkışı sahile inip, denizin mavi dalgalarına, elimde okuduğum kitaptan cümleler bağıriyorum. Eve gitmemek için bilmediğim sokaklarda, bilmediğim insanlar arasında dolaşıyorum. Yürümekten yorgun düşünce, sahilde bir kafenin çift kişilik masasına, tek kişilik yalnızlığım ile oturuyorum. Çantamdan sigaramı çıkarıp yakıyor, Kız Kulesi’ne doğru dumanını üflüyorum. Biliyorum ki; o da, o ihtişamının ardında benim kadar yalnız.

Garson yanımda beliriyor.

“Ne içersiniz hanımefendi?” diyor.

“Umut manzaralı bir içeceğiniz varsa getirir misiniz lütfen,” diyorum.

“Bir bardağa umut manzarası koyarak beni mutlu edebilir misin? Bir de lütfen, göğsümün duvarlarını yırtan şu bağırışın sesini kısabilir misin?”

“Hanımefendi, şu an kimse bağırmıyor ki.”

“Geçmiş zamandan başlayarak, bütün müziğin sesini diyorum. Hâlâ kulaklarımda ihanetin iniltileri çınlıyor.”

Garson başımda elinde kâğıt kalemle kalakalıyor. Kesin içinden “bu deli kadın nerden çıktı!” diyor. Benim deli olmak için sebeplerim olduğunu bilmiyor.

Başımda dikilmesinden rahatsız oluyorum. “En acısından bir kahve getir bana,” diyorum.

Kahvemi denizde oynayan martıları izlerken yudumluyorum. Bir zamanlar bizim de oynadığımız günler, geceler üşüşüyor aklıma. Birden çantam yere düşüyor ve içindeki her şey etrafa saçılıyor. Yere eğilip düşen eşyalarımı toplamaya çalışıyorum. Kaç zamandır çantamda unuttuğum, kitabın açılan sayfasında altını çizdiğim cümleler gözüme ilişiyor.

Okumaya başlıyorum. “Tanrı’nın bize her gün sunduğu güzel şeylerin tadını çıkaracak kadar kalbimizin kapıları açık olursa, başımıza gelen kötü şeylere katlanacak gücümüz olur” diye yazıyordu Goethe. Okuduğum cümleler, içime biraz olsun iyi geliyor, eğildiğim yerden ayağa kalıyorum.

Hava aniden kararıyor. Hesabı ödeyip evime doğru yürümeye başlıyorum. Evimin olduğu apartmana geldiğimde, sessizce merdivenleri çıkıyorum. Kapıyı hiç ses çıkartmadan açıyorum. Doğru banyoya gidip, elimi, yüzümü yıkıyorum. Birden ağlama nöbeti tutuyor. Soğuk taş zemine oturup, içimden bağıra bağıra saatlerce ağlıyorum.

İş yerimde, benim senden ayrıldığımı öğrenenlerin, bana bakışları bile değişti biliyor musun? Arkadaşlarım artık benimle görüşmüyor, konuşmuyor, sohbet etmiyor. Neden böyle davrandıklarına bir anlam veremiyorum. Oysaki onlarla ne kadar çok anı biriktirmiştik. Hepsinin birer birer toz bulutu gibi yok olduğuna şahitlik etmek ne kadar acı. Neden iyi anıların kullanım süreleri var? Neden bu evrende eşinden ayrılmış bir kadın olmak zor? Neden insanlar, eşinden ayrılmış bir kadına aciz, savunmasız ve bir hiç gibi bakar? Neden, neden, neden... Bu soruların cevabını bilmiyordum. Bildiğimi sandığım bütün cümleler anlamını yitirmişti. Yitikliğin içinde nefes almaya çalışıyorum.

Bu arada beraber severek aldığımız bir film CD'sini bende unutmuşsun. Bazı geceler kendimi çok yalnız hissettiğimde, yalnızlığımı battaniyelere sararak o filmi izliyorum. Seninle olmaya o kadar alışmışım ki, yanımda sen varmışsın gibi hissediyorum. Hayali omuzlar yapıyor, kafamı yaslıyor, hayali eller yapıp saçımda dolaşmasını izliyorum.

Neden, ben senin için, sen de benim için sıradan birileri olduk? Hiç farkına varılmayan sıradan birileri. Oysaki sen "sıradan biri değilsin." Bu cümleyi bir zamanlar sen söylemiştin bana. "Etraf ne kadar kalabalık olursa olsun seni gözlerinden tanırım. Gözlerinde kaybolduğum o şehirde yaşıyorum. Asla bildiğim cümlelerle anlatmak istemiyorum çünkü büyüsü bozulur. Hiç kullanılmamış cümleler bulursam bir gün anlatırım sana," demiştin.

Oysaki büyüyü bozan sendin. Kendi yatak odamda, benim dediğim adam, başka bir teni öpüp okşuyordu. Seni o kapı aralığından izledim. En canımı acıtan ise beni sevgiyle öptüğün gibi, o kadını öpüyor olmandı. Bunu bana nasıl yapabildin? Hem de kendi yatak odamda, kendi çıplaklığımızın şarkılarını söylediğimiz yerde. Oysaki ben, seni sadece 'benimsin' sanırken.

Şimdi neler yapıyorsun, hangi şarkıları mırıldanıyor 'başka tenleri' öpen dudakların? Ya ellerin, onları hangi kadının, çıplak teninin kuytularına sakladın?

Artık hüznümü saklamak için gözlerime rengârenk boyalar sürüyorum. Kimse içimdeki depremleri, kayıpları, iç çekişleri, ağlamaları, çığlıkları anlamasın diye yüzüme palyaço misali gülücükler çiziyorum.

Bu yazdıklarımı müsvedde diye kullandığım bir kâğıda karalıyorum.

Neyse, artık içimi hançer misali acıtan, kanatan, parçalayan senli cümlelerden yazarak kurtuldum.

Artık biraz olsun gülümseyebilir miyim?

"Bir gün öyle birisi çıkıp gelir ve sen tüm gidenlere teşekkür edersin" diyor Bob Marley, artık ben o birisini bekliyorum.

Bilge Soyer Kömür

Şiir

Kanıtsızlığa dek yaşıyoruz

Bu ellerden,tırnaklardan ve gülüşlerden bir iz kalmayacak

Bu modelli saçlardan,sakallardan,kirpiklerden ve iri gözlerden

Yitik olana dek sesler sonsuzlukta

İçimize akıttığımız gözyaşları

Acılar ve sessiz ölümlerle

Kuruyana dek yağmurlar üstümüzde

Kaybolana değin biçimlerine kadar düşünceler

Bizse hepsinin içinde

Çalgılarla çengilerle

Hüküm giymiş kalbimizle tesirsiziz

Yaktığımız köprüler gibi diri diri.

Kanıtsızlığa dek yaşıyoruz

Bu ellerden,tırnaklardan ve gülüşlerden bir iz kalmayacak

Bu modelli saçlardan,sakallardan,kirpiklerden ve iri gözlerden

Yitik olana dek sesler sonsuzlukta

İçimize akıttığımız gözyaşları

Acılar ve sessiz ölümlerle

Kuruyana dek yağmurlar üstümüzde

Kaybolana değin biçimlerine kadar düşünceler

Bizse hepsinin içinde

Çalgılarla çengilerle

Hüküm giymiş kalbimizle tesirsiziz

Yaktığımız köprüler gibi diri diri.

Hande Çiğdemoğlu

Herkes köyüne geri döner. Dağlı taşlı, denizli ırmaklı, tozlu kumlu fark etmez. Dünyaya gelip, aklın yetişkinliğe yol aldığı zamanları nerede geçirdiyseniz köyünüz orasıdır. Anneniz komşuya nasıl davrandıysa, babanız bakkala neler dediyse, sokaktaki kediler nasıl doydu, kırlangıçlar nereye yuva yaptıysa köyünüz orasıdır.

İlk gençliğin asi rüzgârları ile savrulursunuz önceleri. Kaçmak kurtulmak istersiniz buralardan. Çünkü gökyüzü sıkıcı, toprak kuru, taşlar serttir. Henüz gidilmemiş yerlerin pırıltısı, sahip olunan her şeyin üstünü örter. Gidenler ne kadar mutlu, kalanlar ne kadar aptaldır. Zaten etraftaki insanlar, komşular, ahbablar, akrabalar hepsi eskidir. Doğduğunuzdan beri var olan bu insanların sözlerini, kahkahalarını, kaş çatmalarını adınız gibi bilirsiniz. Çıkmaz sokaklar, köşe başlarındaki ağaçlar, hatta kırık kaldırım taşları bile ezberinizdedir. Her şey bilindik ve sıkıcıdır. Öyle gelir insana. Sonra gidilir. Okul, askerlik, iş, tayin gibi sebeplerle ya da sadece gitmek için gidilir.

Gidilen yerlerin en yakını bile köyünüzden uzaktır. Başlarda her şey yeni ve heyecan vericidir. Zamanla, zaten hep sizinleymiş gibi hissedeceğiniz insanlar, adresler, alışkanlıklar girer hayatınıza. Gençlik biter, yetişkinlik yokuş aşağı freni boşalmış bir araba gibi hızla ilerler. Hayatınızda yer edinen her şey, etrafınızı köksüz sarmaşıklar gibi sarmıştır. Öyle ki, kimi zaman bir köyünüz olduğunu bile unutursunuz. Yoğunsunuzdur, işler güçler yetişmiyordur, nefes alacak zaman bile yoktur. Hayat, sizi önüne katmış deli bir beygir gibi koşuyordur.

Bir sabah güneş, üzerinize köyünüzdeki gibi doğar. Taze ve umutlu sabahları anımsatan bir ışıktır bu. Ya da bir koku duyarsınız, arka bahçelerdeki yaz ikindilerinin huzurudur duyumsadığınız. Zaten ne zamandır anneniz gibi salata yapıyor, babanızın gün yüzü görmemiş deyimlerini kullanıyorsunuzdur. Sokakta ne zaman öğrendiğinizi hatırlamadığınız tekerlemeleri, kâğıttan tuzluk yapmayı, sakızdan iç içe balon şişirmeyi çocuğunuza öğretirsiniz. Kandillerde burnunuza helva, yılbaşlarında patlamış mısır kokusu gelir. Bazen kulağınız habersiz çalan kapı zili ile çınlar, gelen misafirlere demliklerde tekrar tekrar çay demlenir. Uykusuz gecelerde, gözünüze uyku yürüsün diye hayal ettiğiniz şeyler hep köyünüze aittir. Sırtı sert bir ağaç, mavisini coşkulu bir gökyüzü, dalgası köpüklü bir deniz... Kimi geceler kulağınıza bozacının sesi gelir. Kimi sabahlar dilinize komşu teyzenin türküsü takılır.

Önceleri umursamadığınız şeyler gözünüze batar, canınızı sıkar. Otobüste birbirine "günaydın" demeyen, sokakta kıyamet kopsa da kılını kıpırdatmayan, balkonuna kuşlar için buğday koymayan, komşusunun değil adını, yüzünü bile bilmeyen insanlara tahammül edemezsiniz. Perdeleri sıkı sıkıya kapalı evlerde hiçbir komşunun tabağı yoktur artık. Zaten o evlerin pencerelerinden ne adam akıllı güneş görünür, ne yıldızlar. Mevsimlerin değiştiğini ağaç dallarından değil takvimlerden öğrendiğiniz zamanlara denk gelir köyünüze özlem. Hayat devam ederken, içinde bulunduğunuz dünyanın yavan geldiği bir zaman mutlaka gelir. Size ait olduğunu düşündüğünüz şeyler yabancılaşır. Gözünüzü açtığınızda gördüğünüz, öğrendiğiniz, alıştığınız her şey sizi kendine çeker. Siz köyünüzden uzaklaşıp yol almışsınızdır ama alışkanlıklarınız, öğretilerinizi, bağlılıklarınız da sizinle heybenizde gelmiştir. Yıllarca yanınızda taşıdığınızı fark etmediğiniz her şey, gün yüzüne çıkar. Ve bir gün herkes köyüne geri döner.

Ölüm Dile Gelince

Aslı Kaprol

“Ölüden değil diriden kork” derdi dedem ne zaman bir ölüm haberi evimizin olağan havasını bir anda bozup, ortalığı buz gibi sert rüzgarlara terk edip de kasvetli bulutlara hapsedince. Rahmete kavuşmuş olan şayet sevdiği ve geri kalan ömrü boyunca özlemle anacağı biriye, üzüntü duymak yerine yoğun bir öfkeye kapılır, mevta seksenin epey üstünde bile olsa sinir krizinin eşiğini aşır, deliliğe varan bir buhrana kapılarak, ölenin tüm ailesini neredeyse cinayete varacak suçlamalarla yargıladı. “Çok çektirdiler adama tabi. Parası pulu varken iyiydi. Tatlı dedecik, bir tanecik babacıktı. Ne zaman elden ayaktan düştü garip, elindeki, avucundakiler tedavilere akmaya başladı gözünün içine bakar oldular, tez zamanda göçüp gitsin diye. Gururlu adamdı Cemil. Erkenden gidiverdi bu nankörlüğe katlanamayıp. Yazıklar olsun! Bir de evlat olacaklar.” O bunları makineli tüfek seriliğinde peş peşe haykırır, odada o an denk geldiği birimizin yüzünü hedef alarak yaylım ateşine başlardı. Akranlarının ölüm haberi ile sarsılmasının altında yatan esas nedenleri sezer, yaklaşan ölümün ayak sesleri karşısında tutunmaya çalıştığı yaşama duyduğu bu isyanı hoş görür, açıkçası dedemi böyle haberler sonrasında ciddiye almazdık. Özellikle on beş yıl önce hayat arkadaşı, can yoldaşı karısını, neredeyse bir ömrü paylaştığı yatakta, bir sabah cansız bulduğu günden beri ölümle hep bir hesaplaşması olmuştu dedemin. Her ölüm erkendi, her yaşam çok genç yitmişti ona göre. Ölüm haberlerini mümkün merteye dedemden saklamayı adet edinmiş olmamıza rağmen Semih amcanın vefatı saklanabilecek türden değildi. Günlerdir sırt ağrıları yüzünden yataktan çıkamamış, biraz kendini iyi hissedince de kış aylarında hasret kalınan güneşin o sabah sıcacık gülümsemesiyle içini ısıtmasına aldanıp, kaçamak buluşulan bir sevgiliye koşar gibi kendisini bu sıcaklığın ve parlaklığın kollarına atmıştı. Ne kadar süre sonra tansiyonu yükselip, yoğurtçuların ve overlokçuların arşınladığı o sokağın başında yığılıp kaldı kimse bilmiyor

Bu ölümü diğer ölümlerden farklı kılan ve dedemden saklayabilmemizi imkansız hale getiren ise Semih amcanın cebinden çıkan vasiyet niteliğindeki mektup oldu. Tüm mahallede dalga dalga yayılan bu haber dedemin kulağına da gelmiş, adamcağız çok sevdiği arkadaşının ölümünden çok cebinden çıkan bu vasiyetin nedenleri için kahrolmuştu.” Niye cebinde bir vasiyet taşıyormuş ki Semih? Niye ölüme mektup yazmış koskoca adam? Ölmek için çıkmış o sabah sokağa demek ki? Cebinde bu mektupla dolaştığına göre” diye diye dedemin günlerce içi içini yedi. Ne garip. Dedemin ilk kez ölenin akrabaları arkasından atıp tutuğunu görmüyor, her ölümle daha da aksileşen dedemin yüzünde daha önce hiç rastlamadığımız türden bir acıya şahit oluyorduk. Bir ölünün dile geliş şekline hiç birimiz alışık değildik elbet ama dedemin bu bir çeşit ruh çağırma seansı karşısındaki endişelerini ve öfke kusan dilinin annesinden azar işitip de sinen çocuklar gibi suskunlaşmasına hayret ediyorduk. Dedemde baş gösteren bu yepyeni korku hepimizi de etkisi altına almış, cenazenin kaldıracağı günü utanarak da olsa ipe çeker olmuştuk. Semih amcanın bir ömür, sır gibi sakladığı bu son sözleri hangi gizli gerçekleri suratlarımıza haykıracaktı? Ölüm dile gelecekti. Yaşamla bağı koparmış bir adamın söyleyecekleri hiç bir dirinin belagatları ile boy ölçüşemezdi.

Öğle namazında kalkacak olan cenazeyi bağrında sakladığı olağandışı mektup adeta geri planda bırakmış, ölüyü son yolculuğuna uğurlayacak olmanın telaşından çok herkeste ilk kez bir firavun mezarını açacak olmanın verdiği, o engel olunamaz merak vardı. Yaşarken var olduğu bile hatırlanmayan bu adam ölünce ölümsüzlük tilsimi ile kutsanmış ve Ulu Semih Efendi mertebesine ermişti. Kadim dost, bilenlerden hatta daha da ileriye gidip erenlerden ilan edildi kendi halinde, halis muhlis Semih amca. Nasıl akıllı bir adamdı ki ölümden sonrasını bile düşünüp, kimsenin akıl edemediğini akıl etmişti. Tüm bu yaygaralı soruşturmalar esnasında dedemin hali içler acısıydı. Koyu lacivert takım elbisesi içinde büzüşmüş bedeni ile kabuğuna sokulmaya çalışan bir kaplumbağa gibi kendini her türlü tuhaf sorgulardan uzak tutmaya çalışıyor, adeta can çekişiyordu. Daha önceleri “Neden mektup bırakmış ki öleceğini bilmeden” diye soru girdaplarında soluk alabilmek için yüzeye ulaşmaya çalışan dedem ağzını tamamen suskunlukla mühürlemiş, adeta Semih amcadan önce kendini toprağa diri diri gömmüştü. O an dedemin bu halini tüm bu olan bitenden daha korkutucu ve üzücü buldum. Dalgın dalgın uzaklara bakışında ölümden de öte bir yok oluş hali vardı. Dedem Semih amcadan önce varmıştı belli ki kayıp ruhların evine.

Ölüyü bir an önce toprağa kavuşturmanın gerekliliği ile defin işlemleri göz açıp kapayıncaya kadar bitti. Semih amcanın toprağına o ilk su da dökülünce herkeste bir kıpırtı başladı. Semih amcanın son sözlerindeydi artık sıra. Cenazelerde ağlamayı hüner sayan, Semih amcaya belki de ömürlerinde bir kez bile selam vermemiş kadınlar en ön saflarda yerlerini aldı. Mendiller ellerde, herkes kafalarında sil baştan yarattıkları bir Semih için ağıt yakmaya hazır halde çember oluşturdu. Bu son görevi gerçekleştirmesi gerekenin cami imamı olması gerektiği konusunda herkes hem fikir olmuş, yaşlı imam yüce bir görevi üstlenmiş olmanın verdiği bilgelikle bir az önce cenaze namazını kıldıracağı adamın vasiyetini içeren defalarca katlanmış kağıdı yavaşça açmaya başladı.

Küçük prensesimin doğum günü 12 Temmuz. Pembe rengi seviyor. Büyüyünce anne olmak istiyor. Daha önce hep bebek aldım.2018 yılında 8 yaşında.

Kızım Hatice'ye her ay 350 tl verilecek. Mutfak masrafı ve çocukların ihtiyaçları için ayrıca destek gerekiyor. Doğum günü 25 Aralık. Altın lira vermek makbule geçer.

Damadım Recep.14 Mayıs Doğum günü. Araba taksitleri var.(2020 yılında bitecek) Senedi unutma. Ragıp Bey ile aranıza(Recep bilmiyor) (05436648071)

Kardeşim Leyla.8 Nisan . 2018 yılında 74 yaşında.Çiçek gönder.(Kendi adını yazma.Ümit ismiyle yolla) Adres çalışma masasının en üst çekmecesinde.

Sevim.22 Ocak.(2000 yılında vefat etti.)
Karacaahmet mezarlığı. Mezarlık görevlisi
Hamit Bey. Bakım için onunla görüş. Her
sene gül ekilecek.02127100060.

Kimsenin çıtı çıkmıyor, herkes bu
duyduklarını nasıl yorumlaması gerektiğinin
cevabını birbirinin suratında arıyordu.
Semih amca'yı gerçekten tanıyor olsalardı bu
yalnız yaşayan adamın bir süredir alzheimer
hastalığının pençesinde kıvrılırken gün be
gün kayıp giden hatıralarına tutunmaya
çalıştığını, en nihayetinde kendisi için hayati
kabul ettiği bu kısacık bilgileri unutulmazlar
listesi olarak koynunda taşımaya layık
bulduğunu anlardı. Semih amca hayata değil
sevdiklerine bağlıydı. Kendini bile
hatırlamayacağı o son güne kadar
sevdiklerini unutmamaya ant içmişti.

Tüm bu suskun bekleyişi derinlerden gelen
boğuk bir hıçkırık sesi darmadağın etti.
Dedem elleri yüzünde belki de hayatında ilk
kez böyle içten ağlıyordu. İçini çeke çeke”Ah
Semih, Ahmak Semih”...

Nur Yüksel Öztürk

Bayan Peregrine'in Tuhaf Çocukları

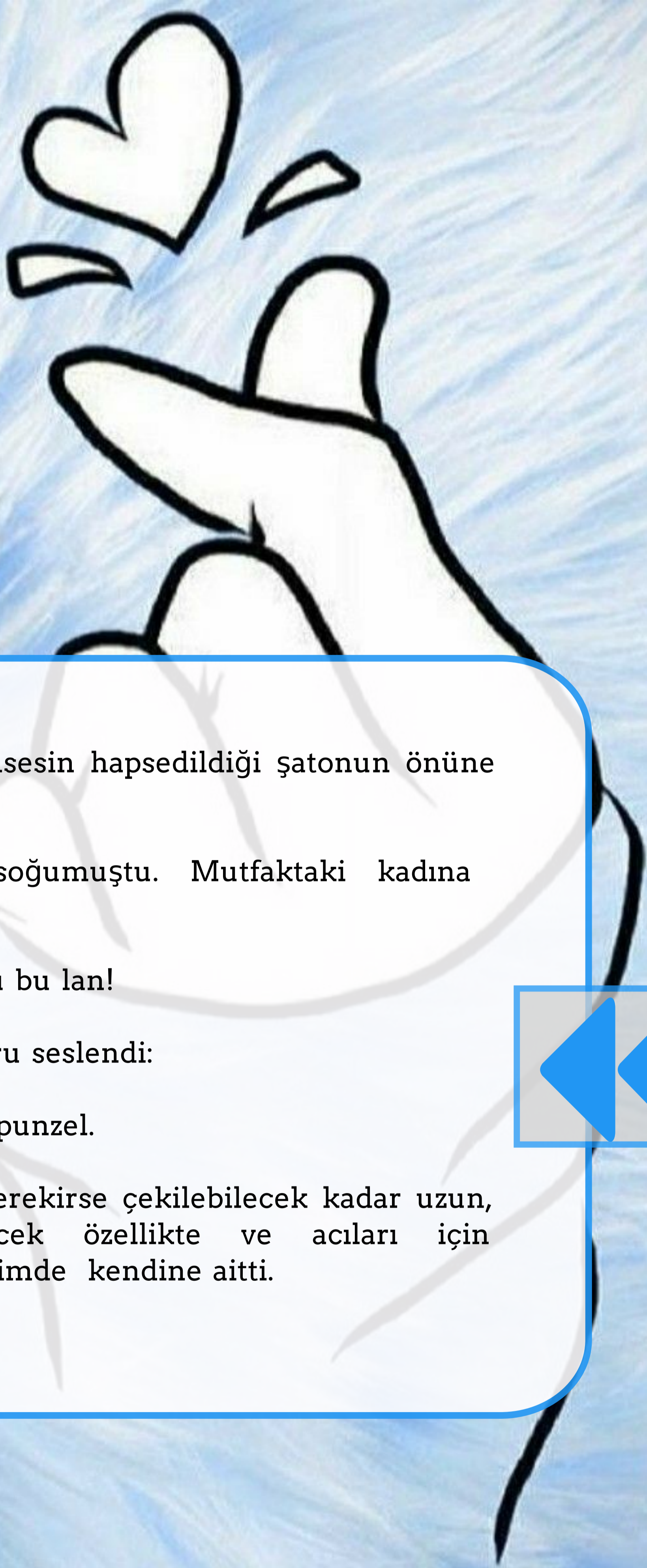
2016 yılında vizyona giren filmin yönetmen koltuğunda yer alan Tim Burton, “Çocukken hiçbir şeyi unutmuyoruz.” diye izleyicisine film hakkında mesaj vermek konusunda gecikmiyor. Her zaman yenilikçi olmasıyla bilenen yönetmen, fantastik macera türünde yine başarılı bir yol izlemiştir. Film, Ransom Riggs'in 2011 yılı aynı adlı romanı olan ve New York Times'ın çocuk kitapları listesinde bir numaraya tırmanan eserinden uyarlanmıştır. Senaryosunu ise Jane Goldman yazmıştır.

Filmin konusunu ele alacak olursak; Filmin küçük kahramanı olan Jake, dedesini evinin karşısında ki ormanda gözleri oyulmuş bir şekilde ağır yaralı halde bulur ve dedesi ölmeden önce kendisine sürekli anlattığı hikayelerle bağlantılı olarak ”Döngüye” gitmesi gerektiğini söyler. Dedesinin gizemli ölümüyle başa çıkmaya çalışan Jake'e çocukken kendisine anlatılan hikâyelerin hiç de hayal ürünü olmadığını filmin ilerleyen dakikalarında öğrenecektir. Öğrendiği an ise Jake'in hikayesinin başlangıcı olur. Zaman kırılmasından ibaret olan paralel dünyalar arasından bir şekilde sıyrılarak geçen bu küçük kahraman özel bir okula ulaşır. Buraya ulaştığında karşısına çıkan Bayan Peregrine, doğaüstü yeteneklere sahip olan çocukların bulunduğu özel bir okulun yöneticisidir. Jake yaptığı yolculukla 23 Eylül 1943 yılına geçiş yapmıştır. Bu zaman diliminde Almanya'nın devamlı İngiltere'yi bombalamasından etkilenen bu okul bir döngü içerisine girmiştir. Okulun yöneticisi olan Bayan Peregrine, okulda bulunan çocukları her gün belirli saatte bir araya getirir ve 24 saat öncesine taşır. Böylelikle 1943 yılının bir gününü sonsuz bir döngü haline getiren Bayan Peregrine sonsuza kadar aynı günün içinde yaşar çocuklarıyla birlikte. Okulda bulunan diğer öğrencinin çok özel ve fantastik yeteneklerini keşfeden Jake, aynı zamanda okulun kötücül güçler tarafından tehdit edildiğini de öğrenir. Bu durum karşısında okulu ve arkadaşlarını kurtarmak yönünde kararlılığını gösteren Jake, grubun içerisinde bulunduğu döngüyü bir anda değiştirecek katalizör görevini üstleniyor adeta. Bu noktadan sonra önemli olan unsur ise Jake'in kime güveneceğiyle ilgili doğru seçimi yapması, ve bu süreçte kendisinin farkına varmasıdır.

Gotik, fantastik, korku, müzikal gibi birçok farklı türlerde filmler çeken Burton, Bayan Peregrine'in Tuhaf Çocukları'yla da gönlümüzü adeta fethediyor diyebiliriz. Bayan Peregrine'ni canlandıran Eva Green ise yaratıcı oyunculuğuyla filmin sonuna kadar gözümüzü kamaştırıyor. İzleyenlerin tekrar izlemek isteyeceği bu fantastik filmi izlemeyenlere de önermeden geçmeyecekleri aşikar. Biz de dergi ekibi olarak şimdiden herkese keyifli seyirler diliyoruz.

“Ama ona inanmamın nedeni,ona inanmak istememdi.”

Hicret Birlik Yansına Mikro Öykü

Prens, güzel prensesin hapsedildiği şatonun önüne geldi.

Babamın çayı soğumuştur. Mutfaktaki kadına seslendi:

- Bulaşık suyu mu bu lan!

Prens yukarı doğru seslendi:

- Uzat saçlarını rapunzel.

Kadının saçları gerekirse çekilebilecek kadar uzun, süpürge olabilecek özellikte ve acıları için yolunabileceği biçimde kendine aitti.

Sevgilim Bir Komünistti

Yüksel Bulut

Çaylarımızı getirdi genç adam. Hâlbuki taze oturmuş, henüz çay may istememiştik. Meğerse buranın da âdeti buymuş: “İlk çaylar müesseseden!” Bir şeylerin ilk olma fikrinin cazibesi her durumda aynıydı anlaşılın; sevgililer günü, doğum günleri ve diğerleri... Mevzu ne olursa olsun. Bir yıl sonra belki de buraya ilk çaylarımızı kutlamaya geleceğimizi düşünmüştü işletme sahibi. Güzel... Cebimdeki paranın hatırını soran da yoktu zaten. İlk çaylardan sonra bir punduna getirir kalkar gideriz diye düşündüm. Değil mi ki doğa bedava, doğada yaşayalım öyleyse. Pekala bakir bir deniz kenarında da içebiliriz çaylarımızı; bize bir termos bir çift bardağa patlar en fazla. Ne diye sürükler cebimde üç kuruş olmadığını bildiği hâlde buralara anlamıyordum.

Yudumlanan ilk çay onun dudaklarında ıslandı. İnce parmaklarının hilali andıran yayında tuttuğu bardağı izledim bir süre. Bir başkası olsa bu denli zarif durur muydu o çay bardağı; bu aptal, sulu komedi romantikliğimi düşündüm. Neden sonra hafiften bir yay da benim ağzım çizdi, taşkalaya aldım kendimi; insanın kendini taşkalaya alması karşısındakinin almasından daha korkunç gelmiyordu bana. Belki bu yüzden bazı bazı şeyler sadece içinde nefes almalıydı insanın. Dışarı çıkıp da zaten insanın insana arttıramadığı oksijeni daha fazla emmemeli diye düşündüm... Balıklar gibi olmalı, dedim hâsılı; ait olma meselesi.

“Evet, elbette! O’na ne kadar güzel elleri olduğunu söylemeyeceğim.”

Ağır hareketlerini izledim. Bardağını usulca kenara alışı, dirseklerini zarifçe masaya koyuşunu ve tıka basa dolduruyorken yüzünü avuçlarına, gitgide çekikleşen gözlerini izledim. Kim bilir, belki bir şiirin mısralarını örüyordu yan masada oturan bir şair ve o farkında olmadan bir şiire konu oluyordu, telifsiz...

İzledi, izledi, izledi...

“Ne olmuş sana?”

İnsan hayatının en zor sorularından biridir işte bu. Biri senden bir cevap bekler ama sorduğu sorunun milyonlarca cevabı olur ve sen hangisini seçeceğini bilemez; düşünür taşınır, kafan karışır ve aşınır anlatılacak o kadar çok şey varken hiçbir şeyinin olmadığını fark edersin.

“Neden sen söylemiyorsun?” dediğimi duyuyorum. “Bana bir şey olma fikrini masaya koyan sendin...”

Paketime uzandı. Eskiden de böyle yapardı. İlk sigarasını benden yakar günlük sigara aşım kotasını doldurmuş olup olmadığını teyit eder ve her seferinde benden çok yaşayacaksın, derdi. Ama bu defa girmedi eski mevzu latifelere hatta belki ne kadar sigara içtiğim bile umurunda değildi. Şimdi sadece söyleyeceklerine konsantre bir iç çekişle saldı dumanını masaya; bir lider gibiydi, şair az kalırdı...

“Kasvetin rengini sormuştu bir düşün adamı, dedi. Kasvet, hastane koridorlarında insanların yüzüne eklenen renktir demiştim...”

Bekledi, izledi yüzümü... Zamanın, gözlerimin altına kurduğu kırıksık bir kolonyeydi artık yüzüm ve o metruk yüze yerleştiğini hissettim. Bir an geldi ve sırtında çarşafıyla oturmuş bir bedevi gibi kaldı sandım çoraklığımda... Kurtarmak istedim onu, bağarmak... Yüzümü gömmek bir deve kuşu gibi, kaybetmek kendini, kendimde kaybetmemek için bir ince yüzü! Kaçmak istedim...

Devrildi gözlerim bir bir masaya:

“Ve?”

“Kasvet, şimdi senin yüzün bence...”

En azından haklılık payı bulduğuma sevinmiş bir edayla: “İyi ya tatlım, morgdan geliyorum ben.” diye usulca yumruğumu yanağıma bastırıp dirseğimi yasladım masaya.

Beklemiyordu... Laubali gelmişim ona. Oysa tam anlamıyla ciddiydim. İçimde büyük bir morga sahiptim ve içinde hiç insan yoktu. Tıpkı annemin buzluktan çıkardığı donmuş et parçaları kadar anlamsızlardı benim için. Derler ki: “insan biriktir.” Üzgünüm. Ben, hiç iyi bir koleksiyoner olamadım. Rast gelmedi; balıkçılar bilir. Rast her şeydir ve her şey bazen hiçbir şeye çıkar. Ben, hiçbir şeyden düşünüyordum şimdi.

Ama neden sonra birden sivrildi hikâyede kadın. İrkildim, bölündü düşüncelerim. Hırsla bir şeyler söylüyor hâline tavrına uydurmaya çalışıyordu söylediklerini. Handiyse bedenine uymayan bir yeğin düğmelerini iliklemeye ısrar etmek gibiydi yaptığı. Sinirlenince ne dediğini anlamamanın güçleştiği kadınlardandı hâsılı... Şimdiyse sinirinin odağında, olmayan kül tablaları yatıyordu. “Bu masa da ne sütlüman masa, insan hiç küllük de koymaz mıydı şu masaya! “ diye söylene pay etti “ilk çaylar müesseseden” işletme sahibine ve gözüne kestirdiği bir kraterden silkeledi, tepeledi külünü.

Oysa ben, dudaklarının değdiği baharı çırpıtı sandım masadan.

Ansızın sustu sonra. Pimi çekilmiş bir bomba gibi suskunluğunu koydu önce ahşap masaya... Sonra sandalyesinden bir ayağı kısa çıkan sesi dinledim bir müddet. Huzursuzdu. Sallandı durdu. Bekledi. Bekledi. Bekledi.

“Evlendim...” dedi.

Kendimi bir gürhunun gürültüsüne karışır buluyor ve her şey bir anda cereyan ediyor oluyordu. Bir evin karşılıklı açılmış iki kapısından altına takoz konulmayan kırılan camıydım ve yerle yeksan bekliyordum şimdi; birinin ayağına batmamak için dikkatle izleneduran. Duyduklarım bir cümleden daha fazlasına nail oluyor, tek tek bütün harfleriyle kavgaya tutuşmuş tekme tokat dayak yiyor hissine kapılıyordum. O ise yüzümde bir anlam ararmışçasına acemi bakışlar fırlatıyordu; çapkın ve uçarıydılar hâlâ! Bense yeni kavgadan çıkmış bitkinliğimde otururken en iyi bildiğim şeyi tekrarladım; düşündüm. Tonlarca yük çekti kafam ve altında bedenimin ezildiğini hissettim...

Sevgilim bir komünisti. Dünyada bu kadar acı ayaklanırken barkotlu hayaller kurulamayacağına inanıyorum, ben! derdi. Metalaşmış bir toplumun ayakta durmaya çalışan tek umudu yitirilene dek mücadele edeceğinden bahseder durur ve genel, kendisine ayak uydurmuyor diye kendi olmaktan vazgeçmeyeceğini bilerek tek gayem insanlar, derdi. Umut, bizlerdik ve aşılanacaktı yarınlara... Hepsi bu.

Bazen tüm o beylik laflarının altında birbirine bu denli zıt iki kutup nasıl denk gelir onu düşünürdüm. Düşünelim, elimizde iki sevgili mevcut: Biri tam anlamıyla devrim âşığı kadın; hayatının merkezine aldığı tonlarca et; diğeri dünya sancılı bir adam; var olmaya çalışmadan yaşamaya mecbur bırakılmış nefes topluluğu. Birbirine uzak iki nokta belki de ve aralarında süregelen yerçekimi kanunları duruyordu yalnızca... Ya da iki elmanın farklı renklerdeki yarımaları mı demeliydim? Bilmiyorum, hiç.

Böylesi bir manzarada inandığım az şeyden biri de artı ile eksinin çekimine ilk kez onunla bir bütünün parçası olduğumda kanaat getirişimdi. Artı kimdi, eksi kim; en ufak fikrim bile yoktu. Değil mi ki “niçin?” suali düşüncenin boşluğunda yuvarlanıp en başta küçük bir kartopundan hâlliceyken taşınmaz bir kütleye dönüşüyordu; biz de bundandır ki kaldıramayacağımız yüke hafif geliyor, ilişmiyorduk belki. Yetki bizdik ve sorgusuz sualsiz içeri alıyorduk birbirimizi. Suçlu ya da suçsuz ne önemi var? İçerideydik işte. Orada, öylece bekliyorduk...

Ben, ilk kez var olmanın kuytu boşluğunda bir ışık huzmesi gördüğümde o kantinde çayını yudumluyor olurdu. Yanında geç kaldığı derse alınmadığı için hocasına dokunan sitemli sözleri eşlik ediyordu ona. Bense birkaç masa ötesinde ilk lirik şiirimin dizginlerini tutuyor göğsümün altından sızan ince bir sızıyı karalıyordum. Şairsen şiir, ressamın resmi aks edilecek az görülür rastlantı tanesiydi zira ve buna müteakip durmadan kaçamak bakışlarımla rahatsız ediyordum içine daldığı sitemli sözcüklerinden onu...

Kendisine duyulan ilginin farkında olan birçok kadın gibi yakalandığım çocuksu bakışıyla ise son bulacaktı dizeler. Ve ben yaşadığım dünyaya ait değilmiş gibi; elimin kolumun bile işgal edeceği bir açığı bulamayacağım için bütünüyle açık edecektim kendimi. Yapacak çok bir seçeneğimin kalmadığına ikna olduğumda, durdum ben de. Annelerin kırılmasından korktuğu bir biblo gibi; çocukların erişemeyeceği yükseklikte, kıpırtısız bekledim sadece...

Bir süre sonra masadan eşyalarını toplayıp fakülte binasına girişini gözledim. Bir ara yüzünü döndü ve bana baktı gibi geldi. Umutlandım sandım. Umut, tek türküsüdür oysa umudu çoktan yitenlerin. Aldım o anı, örttüm üzerine kendimle sıkıca ve hep o türküyü çaldım yıllarca. Hayatımda ilk defa yüksek sesle umut ettim...

Sonraki günler hep onu düşündüm. Kimdi yahut hayat onu kim olmak zorunda bırakmıştı, bilmiyordum. Bir adı bile yoktu hafızamda ona seslenecek. Sadece cismiydi kafamın içinde her gün oradan oraya koşturan. Öyle ki yorgun düşüyordum onu izlemekten. Çok koşulmasından yorulmuş, bir tespih böceği gibi kıvrılıp uyuyordum. Anne karnında da bir vakitler öyle değil miydi insan? Her sabah uyandığımda yeniden doğmuş buluyordum onunla kendimi. Tek farkı doğarken avaz avaz bağırtmıyordu artık hayat... Yalnızca biraz tedirgindim o kadar.

Sonraki günler yine oldu; araya milyon tane konu girdi ve o sırada üniversitenin Cumbasız Evler dergisi, Gelecek sayısında şiirim yayımlandı. Ve ben ilk kez olsun yakamı elinden düşürmeyen ucuz şairliğime çelme takmış ümitli bir şiir yazmış olma ihtimaline nüfuz etmişim... O gün o masada göğsümde duyduğum yalın bir ağırlıktı bahar, toprağı yırtan taze çiçek kokusu...

Oysa her mevsim aynı kapının aralığından bakılır gelirdi bana, niçin?

Uzun bir hatıranın kısası o şiiri ne duyduğunu ne de tanık olduğunu bilebildim. O da kendisine yazılan şiirlerden habersiz pek çok kadın gibi yaşamaya devam ediyor olmalıydı hayatını... Bozmadım.

Ben, yine bir masada oturuyor çayımı yudumluyordum. Masaya bırakılmış birkaç yerel gazete, reklam ve siyasi içerikli broşürler vardı. Bir tanesi dikkatimi çekti, göz attım. Göz bebeklerimin büyüdüğünü hissettim o an. Kalbimin bir ağaçkakan gibi sırf kurdu bulmak için kuru bir ağaç gövdesinden farkı olmayan bedenime çarptığını duydum.

Politik gençlerin çıkarmış olduğu iki sayfalık bir broşür ve daire içine alınmış fotoğrafıyla karşımdaydı yeniden işte! Hayatta isimlerin çok fazla kâle alınmaması gerekliliğine inanmıştım. Ama içimde ilk kez bir insanın adını öğrenmek için karşı koyulmaz bir istek duydum. Fotoğrafın altındaki yazıyı taradı gözlerim ve ilk defa ismini kendi ağzımdan duydum...

“Ecmel...”

Günler geçmiş, üniversitenin amatör bir şiir dinletisi haberi yayılmıştı. Şiirden şöyle ya da böyle yolu buluşan herkes gibi ben de gitme gereksinimi duymuştum başlarda, herkes ismini kâğıda yazdırıyor sırası gelince çıkıp topluluğun önünde şiir okuyordu. Sonra mutsuz şiirlerimle niçin yer işgal edeceğim orada diye düşünüp vazgeçmiştim. Nitekim bir seferinde dinleyici olarak katılmış ve tozmavi şiirler duymuştum; sevmiştim de işin özü onları ama bende o kabiliyet yoktu belki de. Değil mi ki psikolojisi bozuk bir dünyanın birbiri ardına sıralanan mısralarıydım; bir an evvel tedavi etmeliydi öyleyse kitaplar beni. Kitaplara çekildim... Daha az acı çekerim umudu içimde; hep daha isabetli yaralar aldım oysa. Okuduğum en iyi kitap yok! Okuduğum en ıstırap dolu kitaplarım oldu. Bir mazoşistin jiletledi her biri ve katillerimin yüzüydü okuduğum çoğu sözcük, anladım. Anladım ve atıldım dünyanın izbesine...

Günler... /Günler hep geçerdi zaten.

Üniversitenin son senesinde sonuncusu düzenlenecek şiir dinletisine ben de adımla yazdırmıştım. İnsanları sıkmayacak bir şiir bulduğuma ikna edilmişim belki de. İnsanlar sırasıyla çağırılıp şiirini okuyor alkışını alıp sandalyesindeki yerine övgü ve tebrikleri kabul ederek oturuyorlardı. Sıra “yan masadaki güz” şiiriyle benim isminin ve onun isminin okunduğu ana geldiğinde sunucudaki şaşkınlık ve heyecan bana da geçmişti. Bir hata yapılmış ve bir şiir iki insan için ayırılmıştı ve dahası o, buradaydı... Küçük bir afallamadan sonra seyirci karşısındaki imajı bozulmak istemeyen sunucu profesyonelliği ile şiiri ikimizin birlikte okuyup okuyamayacağı soruldu. Üç dört sıra batımda onun sesini duydum. Benim için problem olmayacaktır, cümlesini anımsıyorum. Benim için problem olup olmayacağı ise umurunda değildi sunucunun. İkimizi birden davet etti sahneye. Şikâyet etmedim. Sahneye ilk adımında platformun çok kişilik uçarı bir erkek öğrenci evinden daha pis olduğunu fark ettim. Zeminden kalkan toz boğazıma takıldı, öksürdüm. Bir gösteri sanırım daha mükemmel başlayamazdı. (gösteri kelimesi burada kendimi bir sirk hayvanı gibi hissettirdi ama yeni bir sözcük bulmaya gayret edemeyeceğimden endişeliyim.) Birkaç kelime israfıyla kısaca özrümü bahşettim insanlara. Sanki dünyadaki bütün pisliğin sebebi benmişim, benim suçummuş gibi. Gülümsediler ve o olmazsa olmaz o aptal fon müziği girdi aramıza ve...

“baharı selamlıyorum...” diye başladı kadın.

Dudaklarım titredi, ellerim ıslandı ve ezberini yitirmekten korkan bir ilkokul talebesi gibi içimden sıranın bana geleceği dizeleri düşündüm... Titreyen kelimelerin refakatinde, “...ve baharı uğurluyorum...” diye sırasını savdı adam.

Vücudumdan ayrılan heyecanın kuru gürültüsünü duydum o an; hiç değilse bir an için dizginleyip mizacımı, biraz mahcup biraz davetkâr gözlerine baktım.

İnsanlarda cüzi miktarda alkış ve övgü sesleri işittik. Kadın ellerini uzattı önce, iki eliyle ellerimi yakalayıp sıktı sonra. Bense bir diğer elimi onun elinin üstüne koymayı son anda akıl edip ona ayak uydurmaya çalıştım. Gözlerinde çapkın ve uçarı bir bakış... Kantinde bir şeyler içip içemeyeceğimizi sordu.

“Tanrım, elleri ne güzeldi! Onları hâlâ bırakmamış olduğumun ayırdına varalı kim bilir kaç asır geçmişti... Rezil olmuştum!”

Bittabi evet olmuştu cevabım. Sonra nasıl oldu bilmiyorum. Eksinin üzerine atılan dik bir çizgi gibi eli elimi bulmuş, parçası olmuşuk bir bütünün.

Galiba, hikâyedeki eksi bendim...

An geliyor sesini duyuyorum. İçinde bol dozda ünlem... İrkiliyorum; öyle apansız bölünmesinden düşüncelerimin. Yüzüme sirayet eden her ne ise meraklandırmış, evhamlandırmıştı onu. Seslendi tekrar,

“Sa'im!

Hiç olmazsa bir anlığına uğrayıp kendime “İmza ıslak mıydı (?)” diye soruyorum. Komünleşmek bu olmamalı! diye düşündüm.

Rüzgârın sürtündüğü saçlarını izledim. Hiçbir yeni çaba gerektirmeden kendi kendine yerine oturuşunu kâkülünün... Ve ömründe herkesin en az bir kez duymak zorunda olduğu o müthiş teselliye az evvel saçlarına sürtünen yele bıraktı...

Yüzünde eski bir tanıdık gülümsemesi; hoşça kalmamı ümit ederek sandalyesinden bir ayağı kısa çıkan zelzeleye aldırış etmeden uzaklaşışını izledim. Sanki her şey onunla bir yok olup gidiyor oluyordu. Kozmik bir boşluğun içinde altından sandalyesi çekilmiş bir adam gibi oturuyordum şimdi. Çevremde hiçbir şeye nüfus edemeyecek kadar yalnızdım.

Bir eski zamandı. O zaman da tıpkı buna benzer bir yolla gitmişti. Ömrünce hep insan haklarının o müthiş kaygısını duymuş ve yoldaşlarım dediği arkadaşlarıyla diyar diyar dolaşmış, adaleti tesis etmek istemişti. Ve bana sadece gitmem lâzım gelir, demişti. Mecburdu bu yaşama. Haklıydı kendi dünyasında, ses etmemiştim. Herkesin haklı olmak ihtiyacı hissettiği bir dünyası olurdu mutlaka...

Şimdiyse gittiği yerden bir başkasıyla dönmüş ve istikbalinin temeli sağlam olsun diye geçmişinin üzerine çimento dökmek için bugün beni buraya getirmişti. Harcı karalım ve unutamız diye. Oysa biz insanlık olarak unutturuz her şeyi de bir hoşça kala söz geçiremez, aynı dakikada dururuz senelerce. O unutulduğundan emin hayatına devam ederken sen onu hiç kimselerin bilmediği bir izbede yatıştırdığınla kalırsın.

“Pekâlâ.”

Ellerimin titrediğini, kanımın tıpkı toprağına çekilen deniz gibi etime gömüldüğünü hissettim. Bir parça rüzgârdı esen içimde birbiri ardına kapılar kapandı. İrkildim ve üşüdüm zamana...

“Hoş da kalınabilir miydi bir gün?”

Bir sigara yaktım; giden her şeyin ardından bir sigara yakılır; kim öğretti bunu bana? Çayımdan ilk kez bir yudum aldım ve soğumuş olduğunu bildim. Garsona el edip hesabı getirmesi nezaketinde bulundum.

Seri adımlarla masaya sokulan genç adam,

“Borcunuz yok ağabeyim, yine bekleriz.” dedi. Yüzünde ikinci çayı içmemiş olmamızın kinayesini asılı unutarak ama...

Cenaze törenlerini andıran yüzüm ile yavaşça doğrulup kalktım masadan. Çevreme baktım, dünya hâlâ dönüyor olmalıydı. Bu belki birilerinin mutlu olması için yeterliyken birilerinin ise midelerini bulandırıyor olmalı diye düşündüm. Benim fena hâlde midem bulanmıştı çünkü. Dursun istedim dünya. Her şey, bataryası tükenmiş mekanik bir cihaz gibi dursun... Olmadı, dünya coğrafya kitaplarında dönmeye devam etti ve dünyanın döndüğüne inanan bütün çocuklar geçtiler derslerini. Bense kaldım. Böyle bir ihtimali düşünmüş olma hâlimin karşılığıydı oysa sınav kağıdında yazan sıfır. Dünyanın şeklini tarif eder gibi koca bir sıfır ilişmişti sayfamın sağ üst köşesine. Ama hiç kimse o sıfırın döndüğüne ikna edemedi beni. Ne zaman keyfim kaçsa, ki bu pek çok olur, öğretmenimin daha çocukluk yıllarımda attığı o sabit sıfır gelir aklıma. Dünya, bir gün herkes için olmasa da benim için duracağını biliyorum, derim. Çünkü yaşanan zamanın pilleri benim elimde; bir gün söküp atacağım onları. O zaman dünya durmuş ben devam ediyordum. Hep bir yerlere yetişmek için hızla yürüyenleri boykot edercesine ağır adımlarla yetişeceğim oraya. Vardığımda dünya sonunda durmuş olacak ve utanacak coğrafya öğretmenim, bir gün bir yerde hatırlarsa beni...

Beyza Büşra Erol

Ömür Hanım | Anlatı

“Yağmur yağıyor ömür hanım..

Gökten değil,

Yüreğimin boşluğundan ömrümün ıssız toprağına”

Der şiirin en can alıcı dizesinde şükrü erbaş. Bazen gökten değil ıssız atlasımdan, göğe yağan yağmurlar yağıyor kalbimde. Lisenin telaşlı akşamüstleri, telaşsız bir sesle eşlik ederdim bu satırlara. Dünya kamburum olmuş sırtımda taşırdım adım adım. Gözlerim ıslanırdı ama sesim çıkmazdı hiç. Ağlamak güçsüzlük gibi gelirdi o zamanlar bazen de özgürlüğü yanlış anlar ya insan. Ağlamanın özgürlükle eş olduğunu bilmezdim o zamanlar. Bu yüzden o uzun yollarda göğe doğru akardı içimdeki yaşların toplamı.

Koşulların beni oluşturduğu yerde acımı bulmuştum o zamanlar. Kimsenin ulaşamayacağı bir cam fanusta acıyı koruyup durdum yıllar boyu. İyi gözükmenin acıyı sırtlanmaktan geçtiğine inandım, sahi kim kimin acısını anlayabilirdi ki gerçekte? Derinliğimi gören olmadıkça kalbimin ardında tek başıma olduğuma inandım. Yağmur yağdıkça ve güz vurdukça yüzüme yollar daha da uzadı zamanın içinde. Alçalmayan ve yükselmeyen bir sesle bu şiir bir kurşun gibi aktı durdu kulaklarımdan. İnsan bir şiirle büyütebilir mi ki kendini? Büyüttüm durdum kalbimi bir şiirin beşiğinde. İnsan bazen tutanacak bir dalı bulduğunda acısının derinleşiyor olmasına odaklanmaz çünkü insan bazen yalnızca tanıdık bir hikaye arar kendi ömrüne, tanıdık bir acı, tanıdık bir geçmiş. Yalnızlık korkutur çünkü insanı ve yine incitir yalnızlık. Acıyı gören insan acıyı tanır başka bir yüzde, gözde ve seste. Bu acının başka bir sözle vücut bulmuş haliydi. Acı sesli ve içli akardı kulaklarımdan anlatamadığım hikayemin anlaşılmaya meyil eden yanları sevinirdi. Yalnızlık kötü şiir güzel olurdu hep.

Acı sesli ve içli akardı kulaklarımdan anlatamadığım hikayemin anlaşılmaya meyil eden yanları sevinirdi. Yalnızlık kötü şiir güzel olurdu hep. Ağlamanın da sessiz sedasız olduğu gecelerde ve çok sesli sabahların ardından ilişğim kesilirdi dünyadan dedim ya gerçekten kurşun akardı kulaklarımdan.

Bugünlerde sayısız şiir kitabının arasından tanıdık bir hikaye arıyorum kendime. Tanıdık bir rehber. Tanıdık bir geçmiş zaman eki. Aradığımı yazmayı unutmuşlar gibi geliyor hatta bazen. İnsan başkasının acısında teselli bulur mu? Meğer insan başkasının acısında dinlendiriyormuş kendi acı hikayesini. Acımı dinlendiremiyorum. Acıma eş bir şiiri yok ne erbaşın, ne ilhanın, ne tellinin.. Ömür bir su der şiir, ölümün toprağına dökülen su insana gebe akar ömür boyu.. Ömrümün kalıpları yılgın, duy ve anla diye bir şiir bıkarıyorum geceye.

...

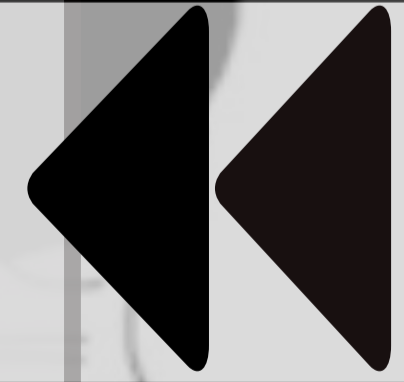
“yaşama sevinci adına bir tutamağım kalmadı Ömür Hanım. Bir garip boşlukta çiviliyim günlerdir gözbebeklerimden. Sahi nedir yaşamın anlamı? Geriye dönüyorum sık sık yanıt aramak adına, yüreğimin silik izler bırakıp, ağır yükler aldığı zamanın derin denizlerine. Bakıyorum umut karamsarlığın, sevinç acının azıcık soluk almasından başka ne ki? Yaşamsa gerçekte düşün umutsuz bir savaşı, her şeyi içine alan kocaman bir yanılısama... Değil mi yoksa?”

Cansu Selçuk Çağlar Yola Çıkamayan Mikro Öykü

“Tuttuğun dilekleri, kurduğun hayalleri uluorta dillendirme sakın.” diye uyardı dilek perisi.

“Aksi takdirde gerçekleşmeyecekleri masalına sen de inandıysan işimiz yaş.” dedi genç adam ve mumu üfledi.

Ömrü boyunca fark etmedi. ‘Keşke’ lerle dile getirdiği hayallerinin, ‘Eğer’ lerle oracıkta katledildiğini. Tüm olumsuz ihtimallerle bezenen çelenklerin, onun çıkmak için sabırsızlandığı yollara dizildiğini hiç anlamadı. Çıkamadığı yolun başladığı yerde doğup gömülen hayallerini tanıyamadı. Öyle ki, bazı kereler-denk geldiği avcının ustalığına göre-kendi hayallerinin cenaze töreninde ‘İyi ki’ lerle başlayan konuşmalar yaptığından bile habersiz yaşadı. Dilek perilerinin, hayal avcılarına karşı mum ışığında verdiği mücadeleyi hiç bilmedi.

Sen, beni asla, asla
tanımayan, bir su
birikintisinin
yanından geçercesine
yanımdan geçip
giden, bir taşta
basarcasına üstüme
basan, hep, ama hep
yoluna devam eden
ve beni sonsuz bir
bekleyiş içerisinde
bırakan sen, kimsin
ki benim için?